

Gazeta

ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVI nr. 769

vineri 25 septembrie 1964

8 pagini 25 bani

La zi

În ultima perioadă a avut loc, la cabinetele raionale de partid, pregătirea propagandiștilor care vor conduce cercurile de învățămînt ideologic ale cadrelor didactice în anul școlar 1964—1965. Pretutindeni această pregătire a contribuit la ridicarea nivelului ideologico-politic al propagandiștilor, la mai buna lor înarmare pentru munca pe care urmează s-o înceapă în curînd.

La cabinetul de partid al raionului Turnu Măgurele, bunăoară, lecțiile teoretice au fost strîns legate de viață, de realizările regimului nostru socialist. De exemplu, după ce s-a expus tema „Politica P.M.R. de dezvoltare a economiei naționale”, cabinetul a organizat, cu ajutorul biroului comitetului raional P.M.R., vizitarea de către propagandiști a expoziției „Realizări ale economiei naționale a R.P.R.”.

Expunerile teoretice au fost alternate și cu discuții pe probleme ale metodicii muncii din cercuri. Bunăoară, s-a discutat despre metodele de seminarizare, despre felul cum pot fi ajutați cursanții în studiul individual etc.

Cursurile cu propagandiștii au constituit un ajutor prețios în munca lor pentru noul an școlar în învățămîntul ideologic.

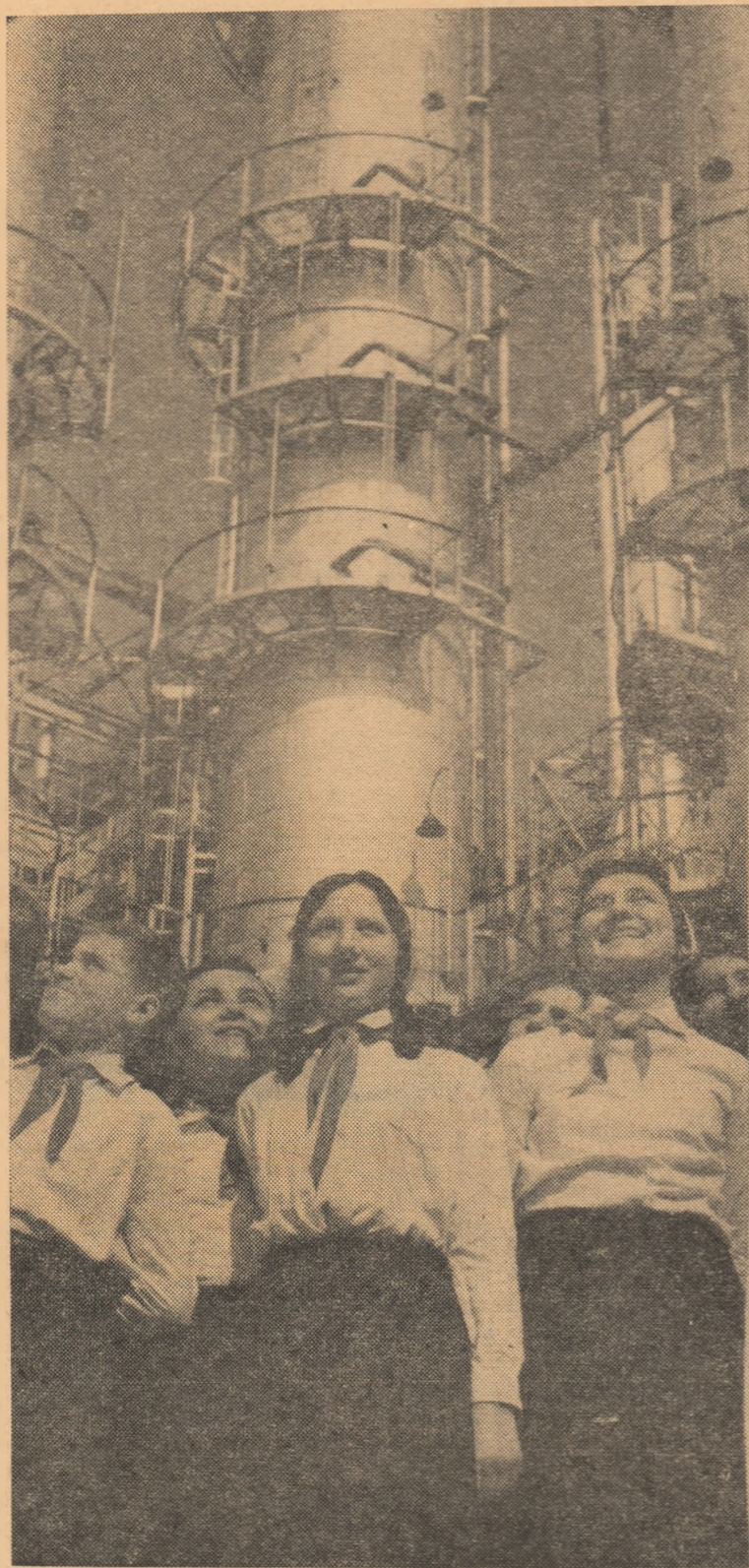
Mii de elevi din regiunea Argeș au început acest an școlar în școli noi, cu săli de clasă și laboratoare spațioase, moderne.

În satul Mișei din raionul Costești, de exemplu, s-a ridicat numai în câteva luni, prin contribuția voluntară a colectivităților, cu material din resurse locale, o nouă și elegantă școală. Școli noi, bine dotate, s-au înălțat și în comunele Birlogu și Teiu din același raion, Titulești, raionul Drăgănești-Olt, Dobroteasa și Mitrofan, raionul Drăgășani, Lăpușata și Păușești-Otăsău, raionul Horezu, Godești și Puchenii, raionul Muscel, Ciineni și Racovița, raionul Rîmnicul Vilcea, Cocu-Popești și Păduroiu, raionul Vedea etc.

În raionul Zalău a fost inițiată, în vara acestui an, o întrecere cu tema „Pentru școala cea mai bine gospodărită”. În cadrul acestei acțiuni au avut loc între directori o serie de schimburi de experiență, care au determinat extinderea celor mai indicate căi în vederea bunei gospodăririi a localurilor de școală.

Acum, întrecerea s-a extins și asupra unui alt obiectiv — înfrumusețarea școlilor. Florile, verdeața, tablourile plătate la locuri potrivite vin să sublinieze nota de frumusețe pe care o dau ordinea și curățenia din fiecare școală.

Cum era și firesc, măsurile acestea sînt însoțite de preocuparea pedagogilor pentru educarea elevilor în spiritul dragostei pentru frumos, pentru ordine și curățenie.

La rafinăria de la Brazi

Citiți
în acest număr :

Modernizarea predării — pag. 3

Elemente noi în predarea disciplinelor — pag. 4—5

Programele de istorie pentru clasele VII, VIII și XI — pag. 6, 7, 8

Conferința internațională de la Grenoble — pag. 8

INSPECTORUL
ȘCOLAR

Acum, după ce au ajutat școlilor să-și deschidă cursurile în condiții dintre cele mai bune — preocupându-se de înzestrarea lor materială, de încadrarea lor cu învățători și profesori bine pregătiți etc. — atenția colectivelor de inspectori se îndreaptă spre conținutul muncii.

Într-adevăr, sarcinile noi ale școlii, cerințele noi care stau în fața ei obligă colectivele de îndrumare și control ale secțiilor de învățămînt să dea o atenție sporită fondului muncii din școală, conținutului ei, să înlăture practica nu o dată întîlnită în unele părți, de a reduce obiectul inspecției școlare la rezolvarea problemelor administrative.

Desigur, și problemele administrative și gospodărești ale școlilor sînt importante și se cer rezolvate cu discernămint, căci adeseori de ele depinde ca procesul instructiv-educativ să aibă loc în condiții bune, nestingherit de lipsuri materiale. O școală în care nu se dă atenție bunei gospodăririi a sălilor de clasă sau în care păstrarea materialului didactic este neglijată nu-și poate desfășura activitatea pe măsura posibilităților colectivului didactic. Iată de ce inspectorul este obligat să se informeze de felul cum sînt soluționate asemenea probleme în școală și să dea ajutorul necesar pentru grabnica lor rezolvare. Pentru mai buna cunoaștere a activității din școală, este util să controleze și cum sînt ținute scriptele ei, să analizeze conținutul unor documente ca procesele-verbale ale ședințelor de consiliu pedagogic, planurile calendaristice ale cadrelor didactice, planurile de muncă pe an și pe trimestru ale școlii ș.a.

Inspectorului nu-i este însă îngăduit să considere toate acestea ca un scop în sine, după cum nu-i este îngăduit să se ocupe de ele exclusiv sau să le dedice în cea mai mare parte timpul petrecut la secție sau la școală. El este chemat să înțeleagă că toate acestea trebuie subordonate preocupării de capetenie — aceea de a îndruma nemijlocit conținutul procesului instructiv-educativ, de a ajuta la ridicarea calității muncii învățătorilor și profesorilor, a dirigîntilor și directorilor. Această cerință este și motivul pentru care criteriul de selecționare a celor ce fac parte din aparatul de îndrumare și control al învățămîntului este buna pregătire pedagogică și de specialitate, experiența valoroasă la catedră.

Iată un inspector care — nimic de zis — intră la foarte multe ore și, mai mult, obișnuiește să discute cu cadrele didactice pe marginea lecțiilor la care a asistat. Dar de ce natură sînt observațiile lui? „Tovarășe profesor — spune acest inspector — pentru ce la răspuns îi scoateți pe elevi la tablă?”, sau: „Trebuie să antrenați mai mult clasa la explicarea noilor cunoștințe”, sau: „Fixarea cunoștințelor ați făcut-o prea fugitiv, puteați să aduceți și elemente noi” etc. Și cu asemenea observații — de altfel foarte întemeiate — inspectorul se consideră achitat de sarcina de a se ocupa de conținutul activității cu clasa.

Ne poate mulțumi o asemenea inspecție? Fără îndoială că nu. Aspectele de care se ocupă ea sînt desigur importante; oricine știe că neglijarea lor scade efectul muncii profesorului. Dar în analiza pe care o face lecțiilor, inspectorul nu poate să se oprească numai la asemenea aspecte, să le aibă în vedere numai pe ele. El trebuie să ducă analiza mai departe, mai adînc, la problemele privind nivelul științific, puritatea ideologică, orientarea politică a lecției. În nici un caz inspectorul nu poate să scape din vedere măsura în care lecția a contribuit la formarea gîndirii logice a elevilor, a concepției lor materialist-dialectice despre lume și viață; în nici un caz nu-i este îngăduit să treacă neobservată valoarea educativă a lecției, să nu cerceteze dacă profesorul a folosit toate resursele ei pentru educarea copiilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar, în spiritul ateismului, pentru cultivarea trăsăturilor moralei comuniste.

Tocmai asemenea aspecte, analizate cu competență, fac să crească prestigiul inspectorului, sînt criteriul aprecierii pozitive care se dă muncii sale în școală. Căci — se știe — cadrele didactice primesc cu bunăvoință și observațiile privitoare la modul cum își organizează lecțiile. Dar nu după ele judecă în fapt greutatea și seriozitatea ajutorului pe care l-au primit din partea inspectorului. Numai atunci cînd acesta pătrunde în conținutul lecției, analizînd în cunoștință de cauză esența muncii în clasă, profesorul simte că are de-a face cu un veritabil cunoscător al problemelor disciplinei lui, nu cu un diletant, și îi privește ajutorul ca atare.

Precizările de mai sus sînt valabile și în cazul controlului activității în afară de clasă și extrașcolare desfășurate de elevi sub conducerea cadrelor didactice. Care este orientarea programelor cultural-artistice pe care pedagogii le pregătesc cu copiii? Scenetele și textele — adeseori datorate unor creatori din școală — sînt ele corecte în conținut, nu prezintă greșit unele probleme, nu cuprind confuzii ideologice? — Iată alte probleme care trebuie să stea în atenția inspectorului atunci cînd analizează munca din școală.

Pentru a spori competența inspectorilor în munca de îndrumare și control, mulți șefi de secții se interesează îndeaproape de perfecționarea profesională a acestora. Ei îi îndrumă să studieze permanent și cu seriozitate, să se informeze regulat în problemele pedagogice și ale specialității lor, le creează condiții să predea la clasă în specialitate, se interesează de încadrarea lor într-o formă corespunzătoare a învățămîntului ideologic. Fără îndoială, aceasta este o orientare bună, căci acela care îndrumă și controlează pe învățători și profesori trebuie să fie, ca pregătire profesională și politică, mult deasupra oricărui dintre ei.

Dacă îndatoririle inspectorului în ceea ce privește îndrumarea procesului instructiv-educativ, a muncii din școală vor fi privite în acest mod, putem fi siguri că strădanile lui vor avea efecte pe măsura misiunii de mare răspundere ce i-a fost încredințată.

CONCURSUL NOSTRU LITERAR

Eu și gramatica

Gramatica nu mi-a plăcut. De ce, n-aș putea spune. N-oi fi avut la vreme o călăuză pricepută, care să mă introducă în labirintul tainelor ei, sau nu m-am străduit eu să mă apropiez de dînsa? Fapt e că în fața unui text dat spre analiză mi se punea parcă o ceață dinaintea ochilor, de nu mai puteam distinge o prepoziție de o conjuncție.

Cu toate gravele lacune din cunoștințele mele gramaticale clasa o treceam an de an, pentru că am avut întotdeauna colegi buni, care nu m-au lăsat niciodată să mă înec. În plus, tata și mama erau profesori și urcau în fiecare dimineață aceleași scări de școală ca și mine și cred că a trece în cunoștință și prezența lor în cancelarie.

Așa m-am trezit într-un început de septembrie, cînd zilele erau galbene și calde ca un pahar de ceai, cînd încep un nou an școlar. Profesorii care s-au perindat la catedră erau aceiași de anul trecut. Numai la romină a intrat un bărbat străin, de statură potrivită, cu ani puțini la număr. Cum a ajuns lângă tablă, ne-a dat bună ziua și și-a spus numele: Tiberiu Gherguș. Noi am rămas impresionați de faptul că s-a prezentat. Pînă atunci, nici unul din vecinii noștri dascăli nu și-a declinat numele. Ne credeau, se vede, prea mormoloci pentru asta.

La vorbă, Tiberiu Gherguș era blind de tot, ceea ce ne-a făcut să credem că la orele lui vom putea călători în imperiul nemărginit al fanteziei. Foarte curînd însă a început să ne plimbe prin toată gramatica. Deprins să nu contribuie în asemenea cazuri cu răspunsuri, m-am lăsat furat de chipul blond al Liliane. Gîndindu-mă cum să fac să-i întîlnesc cel puțin aci ochii mari și cumînți. În ultima vreme o vedeam tot mai rar în fereastra casei și tot mai greu se prindea în vorbă cu mine. Negricea a vea poate dreptate cînd susținea că și Fierăscu trece seara pe sub castanii de pe bulevard tot pentru genele ei lungi. Dacă ar fi așa, îl ating la prima ocazie.

Profesorul m-a văzut, probabil plutind la cinci de kilometri distanță, căci a cîștat să mă reducă la realitate. Cînd m-am trezit înfeptat cu întrebarea, m-am bîlbîit ca un netot și am debutat în cele din urmă niște enormități, de-a rîs întreaga clasă de performanțele mele gramaticale. Gherguș s-a uitat mirat la mine și a mai scuturat sacul meu de cunoștințe gramaticale, pînă și-a dat seama că e gol. Așa a procedat și cu Arsenescu, Jordea și Negricea. Interesant, ce repede ne-a descoperit sărăcia la toți deodată!

Am avut, după aceea, o oră de istorie a literaturii, în care l-am ascultat cu gurile căscate. Pe mine m-a întrebare de două ori la rînd și, pentru că i-am răspuns bine, m-a răsplătit cu nota maximă, zîmbindu-mi afabil. De aceea la gramatică am lăsat-o mai moale, căci nu eram numai eu în clasă pe care să-l asculte, ci și alții. Spre delăsare m-a împins și faptul că Negricea m-a dus în ajun în parcul orașului și mi-a arătat-o, pe poteca ce se pierdea în zare, pe Liliana, plîmbîndu-se cu Fierăscu. N-am mai fost bun de nimic și, sigur, nici de gramatică.

A doua zi Gherguș m-a scos la tablă și m-a torturat ca pe un adevărat mucenic. Cu toate acestea, din creierul meu n-a sărit nici un substantiv epicen și nici un adjectiv cu o singură terminație. Consecința a fost că profesorul nu s-a mai purtat cu mine blind, ci rece și distant. În vorbă avea o ironie tăioasă și usturătoare, dar notă, cum se cuvea, nu mi-a pus.

Toată ziua am fost amărît. Mereu mă împiedicam de amintirea scenei de la tablă. Mă necăjea, nu-i vorbă, și trădarea Liliane. De ce l-o fi preferînd pe Fierăscu și nu pe mine?

Ca să arăt că sînt stăpîn pe mine și că nu mă las plecat de orice vînt, m-am hotărît să tratez morfologia cu dispreț și să nu pun mina pe carte. Dar Gherguș a ghicit, probabil, ce se petrece în taințele mele sufletești, căci la orele de gramatică ce au urmat nu m-a invadat cu nici o atenție, de parcă n-aș fi existat în clasă. Tot timpul s-a ocupat de Arsenescu, de Negricea și Jorden, pentru succesele înregistrate.

Eu, între timp, m-am dezumflat ca un cauciuc plesnit la o margine, însă liniște tot nu mi-am găsit. Pe de o parte mă rodea desconsiderarea profesorului, pe de alta, așteptam totuși să mă întrebe din clipă în clipă. Din pricina aceasta inima îmi sărea din cui de nenumărate ori în cele 20 de minute de la începutul orei, pentru că întrebările curgeau întotdeauna multe și repezi ca o ploaie de vară. În tensiune mă ținea apoi și obiceiul lui Gherguș de a se uita țintă la tine, de credeai că te străpunge cu privirea și, cînd erai convins că ție îți va adresa întrebarea și stătea gata să sari în sus cu răspunsul. striga un alt elev, din colțul opus al clasei. Cu asemenea sistem inchiitorial ținea toată clasa încordată, de nu mai puteai să-ți lași gîndul să zboare peste pervazul ferestrei nici o fărîmă de vreme. De aceea, cînd ajungeam la partea a doua a lecției, răsufлам ușurat. Imediat ce se anunța subiectul lecției noi așteptam liniștit glasul de argint al clopoțelului, să sune de ieșire.

Boieria mea din partea a doua a lecției n-a ținut însă multă vreme, căci într-o zi m-am trezit pe tablă cu niște exemple al căror conținut mă lovea direct. De exemplu: „Inteligența fără muncă nu dă roade bogate”. Sau: „Îngîmfarea nu e o calitate, ci un defect”. Dictîndu-le Gherguș nu se uita la mine, ci undeva departe, în fundul clasei. Era o dovadă în plus că pe mine mă binecuvîntează cu asemenea ajorisme și de neceaz nu-mi găseam loc. Deși nu mă privea în față, simțeam totuși că mă spionează cu coada ochiului, ca să înregistreze efectul vorbelor lui și asta mă necăjea și mai mult.

Totuși, încăpășinarea de a rezista pe poziții o menșineam mai departe, pentru că nu înțelegeam să ingenuchez în fața lui Gherguș cu una cu două. E adevărat că de cînd mă ținea, prin exemplele lui, cu ochii la tablă, începeuse să mi se împraștie ceața de dinaintea ochilor. Dar de învățat serios nu voiam să învăț, căci aveam și eu ambiția mea. Con-

secința a fost că profesorul a continuat cu exemplele lui usturătoare. Ba o dată a făcut chiar aluzie — cel puțin așa mi s-a părut — la Liliana. Cine îi va fi vorbit despre asta, n-aș putea spune. Probabil că m-a văzut acum o săptămîină, stînd între castanii de la poarta ei. Liliana a fost dură și distantă cu mine ca o castelană cu netrebnicul ei paj. S-a retras imediat după poartă și mi-a vorbit de acolo, printre zăbrele, ca la deșinuiți. Două zile am urît-o de moarte și am vrut s-o șterg din amintire, zicîndu-mi că-i înaltă ca aracii de fasole și are un cap blond ca o păpădie de pe șanțuri, dar pe urmă am simțit un gol în suflet și am așezat-o iar la locul cuvenit. Am făcut așa pentru că vina distanței dintre mine și ea n-am trecut-o pe socoteala ei, ci pe a lui Fierăscu. El era omul cu care trebuia să mă răfuiesc!

Și într-o bună zi m-am răfuit: i-am sustras înainte de ora de limba romină caietul cu lucrări și l-am înmormîntat în sertarul catedrei. La Gherguș lipsa unei teme echivala cu dezastrul unui doi. Acum așteptam nerăbdător să văd ce se întîmplă cu unul din corifeii clasei și cum din cununa lui de lauri se desprinde prima frunză vestejită de eșec.

— Unde ți-e caietul, Fierăscu? l-a întrebat Gherguș, oprindu-se din controlul lucrărilor în fața lui, cu creionul cel roșu între degete.

— L-am avut pînă în pauza aceasta, tovarășe profesor, însă nu știu cine mi l-a luat...

— L-ai avut?

— Pe cuvîntul meu de cinste!

— S-a frîmîntat Fierăscu.

— Cine a luat caietul băiatului? — a ridicat ochii profesorul.

Punînd întrebarea, a scrutat clasa pînă în ultima bancă. Cum întîmplarea a vrut ca ochii lui să se oprească mai mult asupra lui Negricea, acesta s-a sculat stînjelit și a mărturisit că a văzut pe unul dintre colegi jurișîndu-se cu un caiet pe lângă catedră, dar nu-și amintește cine a fost.

— Și chiar nu știi? — a întrebat zîmbînd Tiberiu Gherguș.

— Cît mi-a fost posibil, v-am spus. Mai mult să nu-mi cereți.

— Mulțumesc, Negricea!

Și Gherguș n-a mai stăruit. În schimb, ne-a anunțat că ora viitoare va face o examinare generală, căci se apropie încheierea trimestrului.

În timpul acesta, eu stăteam ca pe jar. Tot singele îmi năvălise în obraji și țîmplele îmi zvîneau să plesnească. Cine m-a pus să-l împing pe Fierăscu spre cazanul cu smolă? Acum eu eram acel care mă pirjoleam întrînsul, nu Fierăscu. Și asta numai din cauza lui Negricea! Cum a sunat de ieșire, am tîbărît asupra lui și l-am improșcat cu vorbe de ocară. Eu aveam impresia că eram tot cel tare și influent de odinioară și că la nevoie mă puteam bizui pe ajutorul colegilor. Or, acum aflam cu surprindere că o parte dintre ei m-au părăsit ca să intre în grațiile lui Gherguș.

Am hotărît că la ora de examinare generală să mă evaporez din clasă. Cum nu puteam însă să fac asta decît după o prealabilă învoire din partea profesorului, căci altfel clasa mi-ar fi sesizat absența și m-ar fi demascat (simpatia o pierdusem de la întîmplarea cu caietul), înainte de

oră m-am prezentat smerit la Gherguș și l-am rugat, ca din partea părinților, să mă învoiască pentru o treabă urgentă. S-a uitat cercetător la mine, s-a gîndit o clipă și mi-a spus apăsător:

— Te învoiesc, dar puțin mai tîrziu.

N-am avut ce face și a trebuit să trec în bancă. Eram mai mult ca sigur că are să mă tîbîrească de n-am să fiu bun nici să ajung acasă. Dar trebuia să tac și să înghit oricît pelin mi-ar fi pus dinaintea. De aceea, cînd am văzut că nu începe cu mine, am rămas o clipă nedumerit. Mi-am zis însă că poate nu vrea să-și arate prea de-a dreptul intenția și am așteptat enervat rîndul al doilea. Nici de astă dată nu mi-am auzit însă numele. L-a ascultat la rînd pe Anghel, pe Balabaș, pe Băjan, pe Bojenescu și așa mai departe. De fiecare dată cînd se întorcea cite un coleg de pe cîmpul de bătaie, săream în sus, presupunînd că mi-a sunat și mie ceasul, pentru că Gherguș nu obișnuia niciicînd să ia unul după altul numele din catalog. De fiecare dată însă mă așezam moleșit la loc.

În sfîrșit, pînă la mine nu mai rămăseseră decît doi. După Herța și Ienculescu m-a strigat.

— Lumineanu!

Am pornit spre tablă lac de sudoare. Știam bine ce mă așteaptă la locul execuției. N-am făcut însă nici o jumătate de distanță pînă la tablă și Gherguș, privindu-mă cu atenție cum vin spre dînsul, se făcu a-și aduce aminte:

— Mi-ai cerut parcă voie să te duci. Poți pleca, dacă vrei, și scuză-mă că nu mi-am amîntit mai repede.

Coborînd scările, mi-am dat seama că el a înțeles că l-am mînjit fără rușine și m-a pedepsit pentru asta cu vîrf și îndesat. A fost totuși om cumsecade că nu m-a atins nici acum cu o notă proastă, deși știa bine că nu eram pregătît. Se vede că pînă la urmă avea intenții bune cu mine, căci altfel era vai și amar de pielea mea. Acum, cel puțin dacă nu i-ar spune tatii isprava făcută, să nu mai încasez și de la dînsul o porție de morală...

Gîndul următor ce-mi trecu prin creier a fost să mă apuc și eu de gramatică, pentru că am ajuns să hoinăresc pe străzile orașului numai din pricina ei și lucrul nu-mi plăcea. O fi contribuit poate, la hotărîrea asta, și atmosfera generală — aleile parcului pline de foi ruginite, băncile goale și umede, copacii triști ca niște schelete. Fără să vreau, mă apucase un sentiment de nostalgie și regret. Nostalgie după soarele unei bune dispoziții, de altă dată, regret după prietenia pierdută a colegilor. Acum eram singur, ca frunzele în furtună. De ce? Din simplă prostie și încăpășinare. De mine mă apuc serios să învăț gramatica!

Pînă să vină mîine, a trecut însă pe la mine Negricea să-mi spună că a văzut la Fierăscu fotografia Liliane. Cunoșteam fotografia aceea, pentru că o căpătaseam și eu mai demult, de ziua mea împreună cu un volum de poezii. Dar într-o seară, după ce m-am certat cu Liliana, i-am făcut fotografiei barbă și mustași și am arătat-o lui Tușulea și Băjan. Băieții i-au raportat imediat

și Liliana n-a mai vrut să știe de mine. Credeam la început că e o simplă înmorare de vară, care va trece cu timpul, dar cu cît timpul trecea, ea se distanța și mai tare. Și atitudinea ei nu m-ar fi durut atîta, dacă între noi nu s-ar fi interpus tocilarul acela de Fierăscu. Pe sub castanii de la poarta ei am trecut în fiecare seară. La colțul străzii am așteptat-o zile de-a rîndul, dar degeaba. De ochii de cicoare ai Liliane n-am mai putut da.

Așa m-am trezit iar vineri la ora de gramatică. Pentru că subordonatele atributive erau complet străine de mine, mi-am propus să mă închin profesorului și să-l rog să mă asculte abia ora viitoare, fîgăduindu-i solemn să învăț pînă atunci toată gramatica. Temenele însă nu le-am mai putut face, căci pe ușă a răsunat o mare de capete de profesori. Printre ei, mama și tata.

— Ce-i asta? am întrebare a-larmat pe Negricea.

— Lecție deschisă!

— Cînd s-a anunțat?

— Săptămîina trecută la ora de gramatică.

Și eu să nu știu nimic! Se vede că a anunțat-o după ieșirea mea din clasă. Acuma ce mă fac? Are să fie dezastru!

Și, într-adevăr, dezastru a fost. Gherguș m-a bombardat tot timpul cu întrebări. Răspunsurile mele au fost deplorabile, iar nota urîtă. De rușine îmi venea să sar pe fereastră ca să nu mai dau ochii cu nimeni.

Mama și tata fierbeau, probabil, de enervare în fundul clasei și abia așteptau să se termine calvarul acesta bine regizat. Și eu, care credeam că Gherguș n-are să îndrăznească să-mi dea media patru la gramatică din considerație față de părinți!...

Acasă a fost furtună mare. Mama a fulgerat, tata a tunat și de la amîndoi au plouat asupra mea vorbe aspre și reproșuri dure. Cîteva zile, pe urmă, la noi, acasă parcă fusese o înmormîntare. Părinții umblau supărați, eu mă simțeam grozav de stîngher.

Din lîncezeala aceasta m-a scos tot Gherguș, căci la proxima oră de gramatică ne-a anunțat că zilele viitoare va avea loc o nouă lecție deschisă de gramatică.

— De astă dată nu vor mai asista la lecție profesorii, ci elevii clasei paralele, cu profesoara lor de romină.

„Desigur, și cu Liliana” — mi-am zis în gînd, pentru că și lecția aceasta tot pe mine mă vizează, ca și cea trecută.

Numai că acum nu mă mai prinzi, tovarășe profesor, cu gramatica neînvățată! De asta garantiez!

prof. TRAIAN CANTEMIR
Rimnicu-Vilcea

MODERNIZAREA PREDĂRII

Experiență de chimie în laboratorul Școlii medii nr. 3 din Brașov

Filme, diafilme, fotografii

În fața elevilor, la ora de geografie se perindă pe peliculă, în câteva minute, o parte din uriașele fabrici și uzine ale industriei noastre chimice — Craiova, Ploiești, Onesti-Săvinești-Roznov, făcându-i să vadă miraculoasele transformări ale peisajului patriei. După câteva ore, colegii lor din clasa alăturată străbat meridianele globului — nu numai cu ochii minții, pe drumurile convenționale trasate pe hartă, ci privind imaginile în mișcare ce le prezintă cele mai caracteristice elemente ale peisajului natural, al vieții social-economice, ale culturii din diferitele țări ale lumii. La lecțiile următoare, răspunsurile vin sigure, precise. Era de așteptat: filmul stimulează pasiunea elevilor pentru studiul geografiei, determină o înțelegere mai profundă și mai trainică a cunoștințelor predate.

În condițiile mijloacelor tehnice audio-vizuale de care dispun astăzi școlile, socotesc că este de neconceput separarea lecțiilor de geografie de imaginea filmată. Am utilizat în anul trecut, cu rezultate dintre cele mai bune pentru cunoștințele elevilor, numeroase filme și diafilme didactice. Filme ca „Lacul Roșu”, „Rețezatul”, „Valea Oltului”, „Detunata”, „Munții Apuseni”, „Delta Dunării”, realizate de studioul „Alex. Sahia” în colaborare cu cercetătorii institutelor științifice, depășesc simpla valoare documentară, fiind adevărate lecții de geografie în imagini. Pe lângă asemenea filme mi-am propus să utilizez în acest an și jurnalele de actualitate care prezintă realizările poporului, sub conducerea Partidului Muncitoresc Român, pe drumul desăvârșirii construcției socialiste în țara noastră.

În discuțiile purtate cu diferiți colegi din țară am constatat însă că se aduc unele obiecții utilizării filmelor. Una din ele este aceea că, întrucât din necesitatea de a se face întuneric în sala de proiecție elevii nu-și pot lua notițe,

întimpină dificultăți în studiul individual pe care trebuie să-l efectueze acasă. Dar proiectia nu durează toată ora și ce ne împiedică, după terminarea ei, să-i punem pe elevi să-și noteze ideile principale ale lecției în timpul fixării celor predate? Se spune, de asemenea, că în unele orașe din provincie procurarea anumitor filme documentare necesită un timp mai îndelungat. Dar, știind din vreme ce avem de predat, planificându-ne cu grijă lecțiile, putem comanda la timp toate filmele de care avem nevoie.

Cred că nu trebuie să neglijăm nici un alt material didactic — mai modest, dar foarte util: fotografia. Desigur, luate în parte, fotografiile nu au calitățile filmelor. Grupate însă în seturi, pe anumite teme, ele pot fi utilizate cu multă eficiență, având și avantajul că pot fi prezentate pe lumină, în orice fel de sală.

Mi-am procurat cu mijloace proprii un număr însemnat de fotografii. Din păcate, unele dintre ele sînt prea mici pentru a putea fi intuite simultan de întregul colectiv de elevi. Iată de ce consider că antrenarea specialiștilor în arta fotografică și a fotomatorilor în realizarea unor fotografii documentare care să răspundă necesităților predării ar însemna un sprijin substanțial dat profesorilor. S-ar putea constitui în acest scop, bunăoară, o comisie la nivelul Ministerului Învățămîntului pentru întocmirea tematicii și s-ar putea deschide un concurs fotografic pe teme stabilite. Cele mai bune fotografii, reproduse la dimensiunile necesare (de 40/50 cm) ar putea fi difuzate în școlile de pe întreg cuprinsul țării.

Sprijinindu-se pe imagine, mai ales în forma ei dinamică, studiul geografiei va fi tot mai intuitiv, tot mai strîns legat de realitatea contemporană.

prof. GH. GHICA
Școala medie „Dr. Petru Groza”
București

Problemele legate de modernizarea predării preocupă, în acest început de an școlar, un număr mereu mai mare de învățători și profesori. Aceștia fac propuneri privind introducerea în programele școlare a unor noțiuni legate de cele mai noi realizări ale științei și tehnicii, experimentează mijloace noi, moderne de predare și caută cele mai bune căi de valorificare a lor în procesul instruirii și educării elevilor.

Iată, în pagina de față, câteva aspecte privind aceste preocupări.

Elemente noi în studiul matematicii

Marile cuceriri ale științei și tehnicii cer tot mai imperios introducerea unor elemente noi, moderne în studiul matematicii din școala medie.

Procesul de modernizare a predării disciplinelor matematice a și început, de fapt. El trebuie extins — și aceasta se poate realiza cel mai bine, după părerea noastră, odată cu introducerea noilor programe pentru școala de 12 ani. Într-adevăr, începînd din toamna viitoare, școala medie va primi absolvenți ai școlilor generale de 8 ani, tineri cu o pregătire mai largă, cu o gândire mai dezvoltată decît cei pe care îi primea în trecut. Există așa dar condițiile pentru a adînci studiul matematicii în ultimele clase ale învățămîntului de cultură generală, pentru a-l face să răspundă mai bine cerințelor actuale.

Credem că ar fi bine ca, așa cum s-a procedat cu programele pentru școala generală de 8 ani, și programele claselor IX-XII să fie puse în discuția cadrelor didactice, care ar putea aduce o contribuție însemnată la modernizarea conținutului lor. În ceea ce ne privește, am dori să facem câteva sugestii privind modul cum ar putea fi modernizată programa de matematică pentru clasa a IX-a.

Socotim în primul rînd necesar să se prevadă în programă — și desigur și în manuale — o lecție introductivă în care să se precizeze obiectul matematicii,

importanța sa, îndeosebi rolul pe care îl ocupă azi în dezvoltarea științei și tehnicii moderne. Credem că o asemenea lecție ne-ar putea ajuta mult să-i convingem pe elevi de necesitatea studierii profunde a disciplinelor matematice.

Considerăm, apoi, că teoria mulțimilor trebuie să-și aibă locul la începutul programei, pentru ca întreg studiul ulterior al algebrei și geometriei să se poată desfășura pe baza noțiunii de mulțime. Ținînd seama că avantajele precizării de la bun început a noțiunii de număr real sînt incontestabile, ar fi necesar ca în continuare să se definească — pe lângă numerele raționale — și cele iraționale, întrucît introducerea lor nu prezintă mari dificultăți. Problemele privitoare la numerele reale vor putea fi aprofundate la capitolul „Expresii iraționale”.

Credem de asemenea că studiul proprietăților fundamentale ale egalităților și inegalităților ar trebui prevăzut tot în prima parte a programei, deoarece aceste proprietăți sînt folosite adesea tacit în algebră și, mai ales, în geometrie.

Capitolul „Expresii iraționale” ar trebui programat după capitolul „Ecuatii de gradul I”. Această propunere s-a mai făcut de multe ori, dar nu s-a acceptat — probabil pentru motivul că studiind unul după altul capitolele privitoare la expresiile raționale și

iraționale elevii se familiarizează cu întreg aparatul obișnuit de calcul algebric. Considerăm însă că în acest fel problema nu se rezolvă în favoarea bunei pregătiri a elevilor. Astfel, nu se respectă întru totul principiul accesibilității (pentru elevi este mai ușor să rezolve ecuații de gradul I decît să opereze cu expresii iraționale). Apoi, tratînd ecuațiile și inecuațiile de gradul I înaintea expresiilor iraționale, asigurăm în mai mare măsură și respectarea principiului continuității, elevii aplicînd cu ușurință la ecuații regulile calculului cu expresii algebrice raționale. De asemenea, ar fi bine ca ei să cunoască dinainte unele proprietăți ale egalităților folosite în tratarea proprietăților radicalilor aritmetici. Și, în sfîrșit, după studiul inecuațiilor de gradul I se poate aborda mai bine problema expresiilor iraționale cu sens și fără sens în mulțimea numerelor reale.

Desigur, s-ar putea face numeroase alte sugestii menite să contribuie la modificarea studiului matematicii în școala medie, pentru a-l face să răspundă cît mai bine cerințelor actuale. Iată de ce subliniem încă o dată necesitatea unor discuții ample pe această temă.

P. TOMA
profesor la Școala medie
„M. Eminescu”
București

Cu ajutorul emisiunilor televizate

Astăzi, datorită atenției acordate de partid și guvern dezvoltării învățămîntului, datorită grijii pentru dotarea cît mai bogată a tuturor școlilor, avem la dispoziție numeroase materiale didactice moderne, care ne ajută să introducem în predarea elementelor noi, deosebit de eficiente.

Încă din anul școlar trecut, la școala noastră — Școala generală de 8 ani din Furculești, raionul Alexandria — pe lângă folosirea mijloacelor intuitive obișnuite — machete, planșe, scheme, aparatură de laborator etc. — s-a acordat o atenție deosebită introducerii și folosirii mijloacelor audio-vizuale moderne. Astfel, am început să predăm unele lecții de literatură cu ajutorul audițiilor pe discuri și al imprimărilor pe bandă de magnetofon și am folosit o serie de emisiuni televizate în predarea unor cunoștințe din domeniul științelor naturii. Primele rezultate obținute ne îndeamnă să perseverăm pe această cale, lărgind cît mai mult sfera lecțiilor în care vom folosi mijloacele audio-vizuale moderne.

Urmărind în ultimul timp emisiunile televizate, am constatat că multe din ele corespund cerințelor existente în programele școlare ale diferitelor discipline. Pe lângă prezentarea tehnicii industriale prin intermediul unor interesante și sugestive filme documentare, televiziunea noastră a început să transmită și adevărate emisiuni-lecții, cum a fost de pildă emisiunea consacrată producerii electricității. Se lărgeste astfel mult posibilitatea de a utiliza televiziunea ca un auxiliar prețios în procesul de predare a cunoștințelor, atît în vederea prezentării unor fenomene științifice ca atare, cît și în vederea ilustrării aplicațiilor tehnice, în industrie, ale fenomenelor respective.

Ținînd seama de acest fapt, cadrele didactice din școala noastră și-au propus să înscrie activități cu ajutorul emisiunilor televizate nu numai în planurile de muncă în afara clasei, ci în unele cazuri, în măsura în care există o coincidență în timp, chiar în cadrul planului curent. În acest fel, în planul profesorilor noștri apare o rubrică nouă: lecții cu ajutorul emisiunilor televizate.

Bineînțeles, aceasta implică o adaptare a planului personal la condițiile pe care le oferă emisiunile televizate din fiecare săptămînă. De aceea stabilim

în cadrul unor discuții operative, imediat după cunoașterea programului săptămînal al televiziunii, ce emisiuni pot fi folosite nemijlocit la lecții și ce emisiuni pot fi folosite pentru lărgirea cunoștințelor elevilor, sub îndrumarea profesorilor, în cadrul activităților extrașcolare.

Să presupunem, de pildă, că televiziunea transmite un film didactic despre creșterea plantelor cerealiere sau despre mecanica corpurilor fluide. Bineînțeles că acestea vor fi folosite chiar la lecții. La rîndul lor, emisiuni care au ca temă, de pildă, prezentarea marilor cetăți ale chimiei sau dezvoltarea industriei petrolului în țara noastră, a unor din operele scriitorilor clasici și contemporani, a unor lucrări de artă plastică etc. pot fi folosite, în funcție de cerințele programelor școlare, fie ca puncte de pornire pentru lecții, fie ca materiale ilustrative în cadrul activităților extrașcolare, în special la cercurile de elevi. În felul acesta, deși învață într-o simplă școală sătească, elevii noștri pot cunoaște îndeaproape noile realizări ale științei și tehnicii din întreaga țară și chiar de dincolo de hotarele țării, pot vedea comorile artei plastice din marile muzee ale lumii și se familiarizează, într-o formă deosebit de atrăgătoare, cu opere dintre cele mai valoroase ale literaturii clasice și contemporane.

În încheiere aș vrea să fac o sugestie în vederea extinderii formelor și metodelor de utilizare a televiziunii în școală. Anume, cred că ar fi bine ca studioul de televiziune să lărgescă aria emisiunilor cu caracter instructiv, în strînsă legătură cu prevederile programelor de specialitate și cu parcurgerea în timp a temelor respective în școli. De asemenea, cred că ar fi foarte util ca programul emisiunilor cu caracter didactic să fie difuzat în școli pe o perioadă mai îndelungată, menționîndu-se și datele aproximative cînd vor fi transmise acestea. O asemenea măsură ar fi deosebit de binevenită, ajutînd școlile să-și alcătuiască din timp și în modul cel mai judicios programul lecțiilor în care vor folosi televiziunea ca auxiliar în predare.

GH. ENACHE
directorul Școlii generale de 8 ani
din Furculești, raionul Alexandria

Elemente noi

După cum se știe, începând din acest an școlar, în școlile de cultură generală se aplică noi planuri și programe de învățământ.

Pentru a veni în sprijinul profesorilor de specialitate, chemați să realizeze în cele mai bune condiții prevederile acestor importante documente școlare, redacția „Gazetei învățământului” a solicitat unor metodisți ai Direcției pedagogice din cadrul Direcției generale a învățământului de cultură generală din Ministerul Învățământului să arate care sînt principiile ce stau la baza actualelor programe și cum trebuie îndeplinite cerințele pe care le cuprind acestea.

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Generalizarea învățământului de 8 ani și trecerea treptată la școala de 12 ani au creat posibilități pentru pregătirea mai completă și mai temeinică a tinerului școlar. Un loc important îl ocupă, în această pregătire, limba română, care se studiază în aproape jumătate din totalul orelor afectate întregii grupe a obiectelor umaniste. Aceasta va duce, desigur, la mai bună însușire a limbii literare de către elevi, la perfecționarea deprinderilor lor de exprimare corectă orală și scrisă, la mai bună înțelegere de către ei a valorii celor mai bune opere din literatura populară, clasică și contemporană.

Preocuparea pentru întărirea studiului limbii române în școala s-a concretizat în grija pentru îmbunătățirea programelor și manualelor școlare de specialitate, în elaborarea cărora au fost respectate în mai mare măsură cerințele pedagogice.

În acest an școlar se aplică pentru prima dată programa clasei a VIII-a a școlii generale de 8 ani. Alcătuită pe baza aceluiași principii ca și programele claselor I—VII, programa clasei a VIII-a prevede completarea și aprofundarea cunoștințelor studiate în anii anteriori. Astfel, și la această clasă un rol important îl deține lectura literară, menită să contribuie la educarea patriotică, cetățenească și estetică a elevilor prin familiarizarea lor cu opere

din literatura clasică și contemporană inspirate din cele mai de seamă momente ale vieții poporului nostru. Lecturile literare sînt ordonate în manual în mod cronologic, nu tematic ca în clasele V—VII, pentru ca absolvenții școlii generale de 8 ani să dobîndească o privire sintetică asupra dezvoltării literaturii române. În acest scop se dau lecturi din cei mai reprezentativi scriitori ai literaturii noastre — Neulce, Bălcescu, Alecsandri, Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici, Coșbuc, Sadoveanu, Arghezi, precum și din opera lui Mihai Beniuc, Geo Bogza, Marin Preda, Eugen Jebeleanu.

În ceea ce privește biografia scriitorilor, se acordă un spațiu mai mare studiului vieții și activității unor scriitori ca Alecsandri, Eminescu, Caragiale, Sadoveanu, Arghezi, pentru care programa prevede și un număr mai mare de ore, în timp ce pentru ceilalți scriitori datele biografice sînt mai restrinse.

Considerăm necesar să atragem atenția asupra faptului că lecțiile de română ținute la clasa a VIII-a nu trebuie să fie transformate în lecții de istorie a literaturii, de prezentare monografică a scriitorilor, în expuneri asupra vieții și activității acestora, ci trebuie să păstreze caracterul unor lecții de lectură literară, în care accentul principal cade pe lectură, pe interpretarea textului, pe caracterizarea personajelor, pe exerciții de vorbire și compunere, pe analiza stilistică a operelor literare. Se impune ca preocupările pentru problemele de limbă literară și stil să ocupe un loc mai important decît în clasele anterioare. În același timp, paralel cu lectura și analiza lecturilor literare este necesar să se acorde atenție completării cunoștințelor de teorie literară ale elevilor, care trebuie familiarizați cu noțiunile de roman, operă dramatică, reportaj literar.

La rîndul lor, orelor de compunere trebuie astfel organizate încît să-i ajute pe elevi să gîndească

mai adînc, mai logic, mai ordonat, să expună clar nu numai o temă literară, ci orice alt subiect, să întocmească o recenzie, un referat sau o dare de seamă.

La gramatică, pentru studiul căreia s-au prevăzut cîte două ore săptămînal, programa indică în mod orientativ numărul de ore pe capitole. Este important să se insiste atît pe recapitularea prin aplicații practice a cunoștințelor predate în clasele precedente, cît și pe studierea adîncită a cunoștințelor noi, dintre care cele mai multe se referă la sintaxa frazei. O atenție deosebită se cuvine să fie acordată celor mai dificile propoziții subordonate — subiectivele și predicativele — formulîndu-se cit mai clar explicațiile necesare, alegîndu-se cu grijă textele ilustrative și organizîndu-se cit mai multe exerciții, așa încît să se evite confuzia între propozițiile subiective și subordonatele complementive directe, între propozițiile predicative și subordonatele circumstanțiale de mod. Se recomandă ca înaintea predării subiectivelor și predicativelor să se repete, prin analize gramaticale variate, propozițiile subordonate complementive directe și indirecte și predicatul nominal. Ușor de realizat în condițiile predării concentrice a gramaticii, o asemenea recapitulare facilitează înțelegerea propozițiilor subiective și predicative și înlăturarea confuziilor.

Multă atenție trebuie acordată și analizelor gramaticale sintactice-morfologice în care urmează să se aplice toate cunoștințele însușite în clasele V—VIII. Este bine ca în cadrul acestor analize să nu se insiste asupra excepțiilor, asupra cazurilor rare, ci asupra aspectelor limbii literare corecte, uzuale, subliniindu-se utilitatea practică a studiului gramaticii, care trebuie să se reflecte în exprimarea corectă, logică.

Studierea gramaticii în cîte două ore săptămînal în clasa a VIII-a a dus la restrîngerea numărului de ore la lectura literară la clasa a V-a (de la trei ore la două ore). Profesorii care predau la clasa a V-a își vor organiza predarea după instrucțiunile pentru aplicarea programei de limbă română la clasa respectivă difuzate școlilor în acest an.

Numeroasele studii recente de istorie și critică literară, realizările obținute pe linia valorificării moștenirii literare, ca și observațiile și propunerile profesorilor de limbă română, au creat condi-

ții pentru elaborarea unei noi programe și a unui nou manual de literatura română pentru clasa a X-a, destinat să slujească studiului unora dintre cei mai mari scriitori ai poporului nostru. Noul manual vine să înlocuiască pe cel elaborat în 1953, care a răspuns nevoilor școlii medii timp de mulți ani, fiind unul din primele manuale care au tratat problemele de literatură în mod științific, în lumina esteticii marxist-leniniste. Ca și noua programă, el aduce o serie de elemente noi în conținutul materialului. Astfel, există un singur capitol introductiv (referitor la dezvoltarea literaturii în perioada 1870—1916), după care urmează studierea monografică a scriitorilor. Aceasta contribuie la unitatea manualului, făcînd în același timp ca studiul elevilor să se desfășoare în mod mai organizat.

Capitolul privitor la lupta ideologică pe tărîmul literaturii face cunoscută elevilor activitatea „Junimii” și a „Convorbirilor literare”, ca și activitatea de critică literară a lui Titu Maiorescu. Pe baza indicațiilor programei, a materialului cuprins în manual ca și pe baza consultării unor articole apărute în publicațiile de specialitate („Viața românească” nr. 8, nr. 9 și nr. 12/1963), profesorii au datoria să-i ajute pe elevi să înțeleagă influența exercitată de T. Maiorescu în epoca sa, rolul activității lui în dezvoltarea literaturii și a culturii române. Analizînd în mod judicios aspectele pozitive ca și limitele din activitatea lui Titu Maiorescu, elevii trebuie să rămînă cu o imagine exactă a personalității lui. De asemenea ei trebuie să cunoască, atunci cînd studiază pe Eminescu, Caragiale, Slavici, Duiliu Zamfirescu, Panait Cerna, rolul jucat de T. Maiorescu în viața și activitatea lor.

Capitolul monografic „M. Eminescu” a fost elaborat în manual pe baza valoroaselor studii și articole apărute recent, poetul fiind înfățișat ca cel mai însemnat reprezentant al romantismului românesc și ultimul mare romantic din literatura universală. A fost completat și capitolul monografic „I. L. Caragiale”, prin introducerea unei prezentări generale asupra „momentelor” și schițelor, asupra temelor și particularităților artistice ale acestora. Avîndu-se în vedere rolul lui Duiliu Zamfirescu în dezvoltarea romanului românesc, programa prevede studiul monografic al acestui scriitor și analiza literară a romanului „Tănase Scatiu” (in-

cluse și în manual). În ceea ce privește biografiile scriitorilor, din conținutul acestora s-au înlăturat, așa cum au cerut cadrele didactice, amănunte și date puțin semnificative, ca și analizele unor opere, care nu-și aveau rostul aici. Au fost mai bine proporționate unele capitole mai slab prezentate în manualul vechi (de exemplu, cele privitoare la Al. Macedonski, la D. Th. Neculuță).

Noul manual, mult mai apropiat de cerințele școlii, precum și studiile apărute cu privire la viața și activitatea lui M. Eminescu, I. Creangă, B. Șt. Delavrancea, Șt. O. Iosif, I. L. Caragiale — spre a ne opri la cele mai recente — oferă profesorilor posibilitatea de a preda literatura română la clasa a X-a la un nivel mult superior anilor precedenți.

A fost revizuit, pentru anul școlar în curs, și manualul de literatură contemporană (clasa a XI-a), aflat la cea de a V-a ediție. Îmbunătățirile care i s-au adus țin seama de observațiile apărute în articolele publicate în presă, ca și de observațiile făcute de cadrele didactice în diferite consfățuiri. După cum se știe, cu aceste prilejuri s-a subliniat că, pe lîngă o serie de certe calități, manualul avea și neajunsuri — un număr prea mare de scriitori și opere, prea mult material informativ în capitolele introductive și în biografii, stil uneori defectuos și neunitar. Ținîndu-se seama de aceste critici, numărul scriitorilor studiați monografic s-a restrîns de la 29 la 21, s-au revăzut biografiile scriitorilor, capitolele introductive au fost decongestionate de excesul de amănunte și date, de titluri și nume, au fost schimbate unele texte pentru analiză. S-au creat astfel și în clasa a XI-a condiții pentru îmbunătățirea predării.

Ridicarea generală a nivelului cunoștințelor de limbă și literatură română în școala de cultură generală cere însă și ca cei chemați să o realizeze — profesorii de specialitate — să studieze cu atenție programele și manualele, să-și însușească principiile pe baza cărora au fost alcătuite și să fie tot timpul la curent cu ceea ce apare în domeniul specialității lor, pentru a-i putea înarma pe elevi cu cunoștințe bogate, judicioase, trainice.

C. MUSCA

LIMBILE MODERNE

În prezent, cînd legăturile internaționale ale țării noastre se dezvoltă necontenit, cînd se intensifică schimbul de delegații și de informații în toate domeniile științei, tehnicii și culturii, cunoașterea limbilor străine devine cît mai largi ale oamenilor muncii capătă o importanță deosebită. Intrucît bazele unei asemenea cunoașteri se pun în școala de cultură generală, în noile planuri de învățământ ale acestei școli s-a dat o atenție deosebită studiului limbilor moderne.

Planul de învățământ pentru clasele V—VIII, de pildă, în care se studiază, la alegere, o limbă străină (franceza, engleza sau rusa), prevede sporirea numărului de ore pentru acest studiu (de la două la trei). Începînd din clasa a IX-a se studiază, tot la alegere, și o a doua limbă străină. Locul important pe care-l ocupă acum limbile moderne în planul de învățământ oferă posibilități sporite pentru însușirea lor temeinică de către elevi, răspunzînd astfel mai bine cerințelor puse de dezvoltarea economiei și culturii noastre, ca și dorinței părinților elevilor și cadrelor didactice.

Proiectele de programe pentru studiul limbilor moderne, alcătuite de Direcția pedagogică din Ministerul Învățământului cu concursul unor profesori cu experiență din învățămîntul mediu și superior, au fost îmbunătățite pe baza propunerilor și sugestiilor făcute de cadrele didactice și au căpătat forma definitivă după ce au fost analizate și discutate de către o comisie centrală la nivelul ministerului. Ele au la bază un plan general comun, care ține seama, desigur, de specificul fiecărei limbi.

Astfel, toate programele prevăd în primul rînd cunoștințele din domeniul lexical, gramatical și fonetic, ca și regulile de citire și

de ortografie care trebuie însușite de elevi, iar în al doilea rînd volumul de cunoștințe și deprinderi necesare elevilor pentru citirea, traducerea și înțelegerea unui text, precum și pentru folosirea practică a limbii respective oral și în scris.

Cerințele formulate în programe sînt diferențiate pe clase, arătînd nivelul la care trebuie să ajungă elevii acestora în ceea ce privește însușirea practică a limbii, adică în formarea priceperilor și deprinderilor care să le dea posibilitatea de a înțelege limba și de a conversa folosind cunoștințele lexicale, gramaticale și fonetice învățate. A-i ajuta pe elevi în această direcție este principala sarcină a profesorilor care predau limbile moderne în școala de cultură generală.

Se impune astfel ca, respectînd principiul accesibilității, al continuității, al predării judicioase gradate de la simplu la complex, de la ușor la greu, profesorii să asigure însușirea temeinică de către elevi a unui vocabular activ, rațional dozat pentru fiecare clasă. Sarcina aceasta este ușurată de faptul că în noile programe numărul de cuvinte s-a redus, ca și de faptul că a fost stabilit un vocabular minim, ceea ce, dînd posibilitatea repetării vocabularului, creează condiții pentru o mai bună însușire și fixare a lui. În primii ani de studiu trebuie să se insiste, așa cum cer programele, asupra însușirii unor cuvinte uzuale, predate concentrice în cadrul aceluiași teme — școala, familia, satul, orașul, patria noastră. Aceasta va permite elevilor să-și însușească în mod temeinic un lexic de bază, care în clasele învățămîntului mediu se va îmbogăți și completa cu un vocabular din domeniul politico-social, tehnico-științific și literar.

Principiul accesibilității și al predării concentrice trebuie să stea și la baza predării cunoștințelor gramaticale prevăzute în noile programe. Folosirea practică a limbii fiind scopul principal al studiului limbilor străine, comunicarea cunoștințelor de gramatică va fi subordonată acestui scop. Tocmai de aceea programele prevăd doar acel material gramatical care este necesar pentru folosirea practică a limbii. Trebuie menționat de asemenea faptul că noile programe, în special în clasele V—VIII, prevăd predarea fiecărei noțiuni de gramatică, după ce elevii și-au însușit această noțiune în limba română, înlăturîndu-se lipsurile existente în vechile programe, unde se mai întîlnia fenomenul invers.

O deosebită atenție trebuie acordată predării cunoștințelor de gramatică ca un mijloc de însușire temeinică a limbii. De aceea se recomandă ca explicațiile teoretice de gramatică să fie cit mai succinte, accentul căzînd pe însușirea practică a fenomenelor gramaticale, care după ce au fost înțelese și asimilate trebuie să devină, prin exerciții de vorbire, automatisme.

Programa prevede, la toate limbile, lecții introductive orale pentru predarea lexicului, cere folosirea largă a unor exerciții de tip cit mai variat, precum și folosirea cu regularitate a materialului intuitiv audio-vizual menit să contribuie la o cit mai bună fixare a cunoștințelor.

Succesul predării limbilor moderne va putea fi pe deplin asigurat în măsura în care profesorii vor pune accentul principal pe dezvoltarea vorbirii elevilor în limba respectivă.

MARIA TARASOV

predarea disciplinelor

MATE- MATICĂ

Conform noului plan de învățămînt al școlii generale de 8 ani, care se va aplica treptat începînd cu anul școlar 1964—1965, elevii acestei școli studiază aritmetica în clasele V și VI, geometria plană în clasele VI și VII, algebra în clasele VII și VIII, geometria în spațiu în clasa a VIII-a. Se constată, ca un element nou față de planul de învățămînt anterior, extinderea studiului algebrei (predată în decurs de doi ani, în cite două ore pe săptămîină), determinată de rolul important al acestei discipline pentru întregul studiu al matematicii.

Modificările intervenite în planul de învățămînt se răsfrîng în programe, în acest an școlar, numai asupra studiului aritmeticii în clasa a V-a. În această clasă se reiau, se dezvoltă în mod sistematic și se consolidează noțiunile pe care elevii le-au căpătat în clasele anterioare și, în același timp, are loc îmbogățirea a-

cestor cunoștințe prin introducerea unor teme noi. Astfel, elevii studiază numerația, sistemul metric, operații cu numere întregi și zecimale, divizibilitatea numerelor, fracții ordinare și fracții zecimale.

Spre deosebire de programa anterioară, care cuprindea și capitolul „Elemente de geometrie”, noua programă nu mai include un asemenea capitol. În schimb, s-a introdus un capitol despre fracții zecimale, întrucît aritmetica se predă numai în doi ani. La începutul anului, numerele zecimale se introduc cu ajutorul măsurării unei lungimi și apoi, în cadrul capitolului „operații cu numere întregi și zecimale”, se fac toate operațiile cu aceste numere, se consolidează și se amplifică cunoștințele pe care elevii le-au căpătat despre ele în anii anteriori. Predarea numerelor zecimale s-a introdus aici și pentru a se putea folosi încă de la începutul anului sistemul metric. La sfîrșitul anului, după ce elevii își vor fi însușit și cunoștințele despre fracțiile ordinare, fracțiile zecimale vor putea fi studiate sistematic, așa încît ei să-și însușească cit mai bine cunoștințele privitoare la transformarea unei fracții ordinare în fracție zecimală și invers. În acest

fel elevii clasei a V-a vor căpăta toate cunoștințele despre fracții zecimale.

În cadrul capitolului „Operații cu numere întregi și zecimale” s-au introdus noțiuni despre trapez, despre perimetrul și aria sa, despre cerc, despre lungimea și aria lui, despre paralelipipedul dreptunghic, aria și volumul său, despre aria și volumul cilindrului (care în vechea programă formau un capitol aparte). Asigurînd însușirea temeinică de către elevi a acestor noțiuni profesorii vor avea posibilitatea să efectueze cu ei și probleme cu conținut geometric, în legătură cu calculul perimetrelor, al ariilor și volumelor studiate.

Studierea întregului curs de aritmetică în clasa a V-a are drept scop să-i deprindă pe elevi cu efectuarea conștientă, rapidă și corectă a diferitelor operații cu numere întregi și fracționare și, în același timp, cu aplicarea cunoștințelor dobîndite la rezolvarea problemelor simple cu caracter practic.

Programele pentru clasele VI și VII nu au suferit nici o modificare. În clasa a VII-a, pentru a se putea utiliza în studiul geometriei cunoștințele despre rapoarte și proporții studiate în cadrul aritmeticii, este necesar să

se predea primele 8 săptămîni ale anului școlar cite trei ore de aritmetică și o oră de geometrie săptămînal, urmînd ca în următoarele 8 săptămîni numărul de ore să se inverseze și apoi atît aritmetica cit și geometria să se predea în cite două ore săptămînal.

În clasa a VIII-a se studiază algebra și geometria în spațiu. Spre deosebire de școala de 7 ani, în care predarea algebrei se realiza în 49 de ore, acum ea se predă în cite trei ore săptămînal, adică în 93 de ore. Avîndu-se în vedere numărul sporit de ore, precum și faptul că în clasa a VIII-a capacitatea de înțelegere a elevilor este mai dezvoltată, datorită faptului că sînt mai mari cu un an, în programa de algebră s-au introdus, în plus față de proiectul de programă, unele teme privind cubul binomului (sumei sau diferenței), diferite metode de descompunere a polinoamelor în factori ireductibili (exerciții simple), ecuații cu coeficienți literali și sisteme de două ecuații cu două necunoscute cu coeficienți literali. Întrucît însă aceste modificări au fost operate în programe după publicarea concursului pentru manuale, în manualul de algebră al clasei a VIII-a temele menționate nu sînt tratate (cu excepția ecuației cu coeficienți literali). Le revine deci profesorilor sarcina de a explica

în mod cit mai clar aceste teme și de a alege pentru ele exerciții adecvate, astfel încît cunoștințele respective să fie însușite de către elevi în bune condiții. Pentru studiul cubului binomului (sumei sau diferenței) trebuie alese, în general, exerciții simple. O deosebită atenție trebuie acordată însușirii temeinice de către elevi a exercițiilor privind descompunerea polinoamelor în factori ireductibili prin diferite metode. Se recomandă ca la operațiile cu polinoame să se evite calcule cu expresii prea complicate. De asemenea, la rezolvarea ecuațiilor și a sistemelor de ecuații cu coeficienți literali se vor căuta exemple cit mai ilustrative.

O grijă deosebită trebuie acordată, în predarea tuturor disciplinelor matematice, alegerii problemelor — atît a celor ce se efectuează în clasă cit și a celor care se dau pentru a fi rezolvate de elevi acasă. Problemele trebuie să fie gradate judicios din punctul de vedere al dificultății de rezolvare, să fie accesibile elevilor din clasa respectivă, să cuprindă cit mai mult posibil date din diferite domenii ale producției industriale și agricole, ale tehnicii, din viața școlii, pentru a contribui cit mai larg la legătura învățămîntului cu practica, cu viața.

P. MIHĂILEANU

La o oră de geometrie în clasa a VII-a, la Școala de 8 ani din satul Giulești, raionul Fălțiceni.

ȘTIINȚE BIOLOGICE

Prelungirea duratei de studiu în școala de 8 ani a creat condiții mai bune de studiere a științelor biologice, deoarece cunoștințele au putut fi eșalonate pe o perioadă mai mare de timp și, totodată, a devenit posibilă includerea în programe a unor cunoștințe noi, care aduc o contribuție mai însemnată la lărgirea orizontului științific al elevilor.

Ținîndu-se seama de particularitățile de vîrstă ale elevilor școlii de 8 ani, ca și de propunerile întemeiate ale cadrelor didactice — care au cerut ca în eșalonarea materiei pe clase să se aibă în vedere în continuare criterii științifice, cum sînt apariția vieții pe pămînt și procesul evolutiv al ființelor — studiul distinct al științelor biologice în această școală începe cu botanica (la clasa a V-a), continuă în mod firesc cu zoologia (la clasa a VI-a), cu anatomia și fiziologia omului împreună cu igiena (în clasa a VII-a), încheindu-se cu noțiuni de biologie generală (în clasa a VIII-a). Eșalonarea în acest mod a obiectelor de studiu oferă profesorilor posibilitatea de a explica mai clar cunoștințele privind înfățișarea, comportarea, unele particularități și funcțiuni fiziologice ale ființelor, facilitează înarmarea elevilor cu bazele concepției materialist-dialectice despre lume, cu deprinderi practice de muncă.

În anul școlar curent se folosește încă un plan de tranziție conform căruia se studiază în clasa a VI-a anatomia și fiziologia omului, iar în clasa a VII-a igiena. Studiul noțiunilor de biologie generală în clasa a VIII-a va avea

loc cu începere din anul școlar 1965—1966.

În programele de botanică (clasa a V-a) și anatomia și fiziologia omului (clasa a VI-a) s-au adus încă din anul 1963/1964 o serie de modificări care au în vedere mai buna pregătire a elevilor. Astfel, în programa de botanică pentru clasa a V-a s-au operat o serie de reduceri, scoțîndu-se anumite noțiuni, paragrafe, teme și lecții care se repetau la alte clase, supraincercînd astfel pe elevi. De exemplu, au fost scoase temele „Ciresul” (din capitolul „Pomi roditori”), „Mesteacănul” (din capitolul „Arbori de pădure”), „Izma bună” și „Macul” (din capitolul „Plante medicinale”).

În programa de anatomie și fiziologie a omului pentru clasa a VI-a s-au reformulat unele teme, în scopul de a le da o prezentare mai sistematică. Așa s-a procedat, de pildă, la capitolul „Cunoașterea generală a organismului”. De asemenea, unele capitole au fost completate cu teme care vin să întărească conținutul lor. Bunăoară, la capitolul „Sistemul nervos” a fost adăugată tema „Sistemul nervos vegetativ”. Pentru ca elevii să poată aprofunda temele de bază s-au scos unele cunoștințe necesare, cum erau cele cuprinse în capitolul „Organele de simț”.

Pentru obiectul „Igiena”, care se studiază în clasa a VII-a, a fost elaborată, în colaborare cu Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, o programă nouă. Aceasta cuprinde capitole, teme și lecții inexistente anterior în programele de anatomie, fiziologie și igienă a omului, materie care se preda în clasa a VII-a a școlii de 7 ani — de pildă „Influența mediului extern asupra sănătății”, „Igiena principalelor sisteme și organe”, „Igiena personală”, „Măsuri de protecție a muncii”, „Măsuri luate de stat pentru prevenirea și combaterea bolilor profesionale” etc. Programa de igienă are un caracter educativ practic, urmărind să dea elevilor cunoștințe și deprinderi în legătură cu îngrijirea sănătății. Se arată, astfel, regimul alimentar, de muncă și de odihnă necesar pentru buna funcționare a organismului, precum și consecințele survenite prin nerespectarea regulilor de igienă, se men-

ționează mijloacele de luptă împotriva bolilor infecțioase etc.

Au fost îmbunătățite, în același timp, programele de științe biologice pentru clasele IX—XI. Programa de zoologie pentru clasa a IX-a, de exemplu, accentuează ordinea sistematică în prezentarea animalelor, iar pentru a sublinia mai bine legătura lor filogenetică se amintesc, aproape la fiecare grupă, și unele forme dispărute de moluște, artropode, pești, reptile, păsări. Pe tot parcursul programei s-a ținut seama de noutățile științifice și s-a accentuat latura practică și economică a cunoștințelor.

În programa de anatomie și fiziologie a omului pentru clasa a X-a s-au făcut reduceri substanțiale în vederea înlăturării supraincercării elevilor. S-au restrîns capitolele privitoare la compoziția chimică a corpului omenesc, la celulă, la funcțiile de relație și funcțiile de nutriție. De asemenea, s-au restrîns diferite lecții și teme (ca de pildă cele privind sistemul conjunctiv, scheletul corpului omenesc, principalele grupe de mușchi din corpul omenesc, sistemul nervos, organele nervoase etc.), s-au reformulat diferite lecții (bunăoară cele privitoare la structura sistemului nervos, la organele nervoase, la organele de respirație, la metabolism) și s-a dat o nouă sistematizare unor subcapitole (mediul intern, respirația, metabolismul). O serie de paragrafe (referitoare la funcțiile emisferelor cerebrale, la analizatorul vizual și la cel auditiv, la organele de respirație, la mediul intern) au fost înlăturate.

După cum se vede, în studiul științelor biologice au intervenit în anul școlar curent o serie întreagă de elemente noi, al căror scop este de a face ca acest studiu să se desfășoare în condiții mai bune. Cadrele didactice de specialitate sînt chemate să studieze în amănunțime planurile și programele noi, astfel încît să asigure o pregătire cit mai temeinică a elevilor.

OTILIA ANGHEL
profesor emerit

PROGRAMELE DE ISTORIE PENTRU CLASELE VII, VIII ȘI XI

Intrucit s-a intirziat cu tipărirea și difuzarea programelor de istorie pentru clasele VII, VIII și XI, publicăm mai jos primele capitole din aceste programe care urmează a fi aplicate în anul școlar 1964/1965.

PROGRAMA DE ISTORIE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ PENTRU CLASA A VII-a

2 ore săptăminal 66 ore anual

Repartiția orelor:

Ore de predare	54
Ore pentru lucrări scrise	3
Ore pentru recapitulare și la dispoziția profesorului	9
Total	66

INTRODUCERE ÎN ISTORIA MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ — 1 oră

a) Descompunerea orinduirii feudale și apariția orinduirii capitaliste. b) Obiectul istoriei moderne; perioadele ei. c) Obiectul istoriei contemporane; superioritatea orinduirii socialiste față de orinduirea capitalistă. d) Însemnătatea studierii istoriei moderne și contemporane

ISTORIA MODERNĂ — 33 ore

PARTEA I

Dezvoltarea lumii de la revoluția burgheză din Anglia (1642) până la revoluția burgheză din Franța (1789) — 5 ore.

1. Revoluția burgheză din Anglia — 1 oră.

a) Cauzele și desfășurarea revoluției burgheze din Anglia; războiul civil. b) Proclamarea republicii; dictatura lui Cromwell; restaurarea monarhiei. c) Importanța revoluției burgheze din Anglia. d) Dezvoltarea industriei Angliei. Importanța revoluției industriale.

2. Statele din Europa de apus și central în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea — 1 oră.

a) Dezvoltarea economică a Franței în secolul al XVII-lea și al XVIII-lea. b) Apogeul monarhiei absolute în Franța (Ludovic al XIV-lea; războaiele — caracterul lor cotoptor; sărăcirea maselor populare). c) Situația economică și socială în Austria și Prusia; aspirarea popoarelor din imperiul austriac; formarea și întărirea regatului feudal prusac. d) Situația economică și politică a Poloniei; dezmembrarea Poloniei.

3. Dezvoltarea Rusiei feudale în secolul al XVII-lea și al XVIII-lea — 1 oră.

a) Dezvoltarea social-economică și politică a Rusiei până la mijlocul secolului al XVIII-lea. b) Reformele lui Petru I și importanța lor; lupta împotriva Turciei (alianța cu Moldova) victoria Rusiei în războiul nordic. c) Întărirea absolutismului în timpul Ecaterinei a II-a; războiul țărănesc condus de Pugaciov; creșterea rolului politic al Rusiei în Europa.

4. Țările Române în secolul al XVII-lea și al XVIII-lea — 1 oră.

a) Dezvoltarea socială și economică a celor 3 țări române. b) Dezvoltarea politică și culturală în timpul lui Matei Basarab. Vasile Lupu, Constantin Brîncoveanu și Dimitrie Cantemir. c) Răscoala țărănilor iobagi de sub conducerea lui Horia, Cloșca și Crișan.

5. Formarea Statelor Unite ale Americii — 1 oră.

a) Coloniile engleze din America de Nord, exploatarea băștinășilor și a negrilor. b) Războiul pentru independență (cauzele și începutul războiului); „Declarația de independență”; caracterul popular al războiului; George Washington și Benjamin Franklin; victoria coloniilor și formarea S.U.A. c) Însemnătatea și urmările războiului; Constituția S.U.A. (caracterul ei burghez).

PARTEA A II-A

Dezvoltarea lumii de la revoluția burgheză din Franța (1789) până la Comuna din Paris (1871).

1. Începutul revoluției burgheze din Franța — 2 ore.

a) Situația social-economică și politică (absolutismul monarhic; răspindirea ideilor progresiste în Franța). b) Cauzele și începutul revoluției; cucerirea Bastiliei; „Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului”; prima constituție burgheză a Franței; Adunarea legislativă. c) Începutul războaielor revoluționare împotriva intervenției statelor feudale europene. d) Răscoala Parisului — 1792 (arestarea regelui); înfringerea cotoptorilor; proclamarea republicii.

2. Dictatura iacobină — 1 oră.

a) Convenția girondină; răscoala populară din 31 mai — 2 iunie 1793. b) Dictatura iacobină; principalele reforme ale iacobinilor și caracterul lor revoluționar; înfringerea dușmanilor externi; răsturnarea dictaturii iacobine. c) Însemnătatea dictaturii iacobine. d) Însemnătatea istorică a revoluției burgheze din Franța.

3. Dezvoltarea Franței între anii 1794—1815 — 2 ore.

a) Directoratul; consolidarea puterii marii burghezii; campaniile din Italia

și Egipt. b) Consulatul; principalele reforme; proclamarea imperiului. c) Primul imperiu francez și campaniile din anii 1805—1806; războaiele din Spania și din Rusia. d) Căderea lui Napoleon.

4. Congresul de la Viena și mișcările revoluționare din Europa de vest — 1 oră.

a) Congresul de la Viena; principalele hotărâri; „Sfinta Alianță” și întărirea reacțiunii feudale în Europa. b) Mișcarea revoluționară din Italia și Spania; intervenția reacționară a „Sfintei Alianțe”.

5. Mișcările revoluționare din estul și sud-estul Europei — 1 oră.

a) Situația grea a popoarelor asuprite de turci; răscoalele sîrbilor, grecilor. b) Importanța și urmările acestor lupte. c) Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu. d) Răscoala decembristilor din Rusia.

6. Dezvoltarea Franței între anii 1815—1848 — 1 oră.

a) Regimul restaurației; revoluția din iunie 1830 și rolul maselor populare. b) Situația Franței în timpul lui Ludovic-Filip. c) Răscoalele muncitorești din Lyon și însemnătatea lor.

7. Dezvoltarea Angliei între anii 1815—1848 — 1 oră.

a) Dezvoltarea economică și politică. b) Mișcarea chartistă și însemnătatea ei.

8. Începutul mișcării muncitorești internaționale — 1 oră.

a) Condițiile istorice în care a apărut socialismul științific. b) Karl Marx și Friedrich Engels, făuritorii socialismului științific; Liga comunistilor și Manifestul Partidului Comunist; importanța istorică a apariției învățăturii marxiste.

9. Revoluția din anul 1848 în Franța — 1 oră.

a) Cauzele revoluției și desfășurarea revoluției în Franța. Luptele din iunie ale proletariatului parizian. b) Consolidarea regimului burghez; proclamarea celui de al doilea imperiu sub Ludovic Napoleon.

10. Revoluția de la 1848 din Germania — 1 oră.

a) Situația economică și politică în preajma revoluției; răscoala țesătorilor din Silezia. b) Revoluția de la 1848 din Prusia; rolul maselor populare; activitatea lui Marx și Engels în 1848—1849. c) Cauzele înfringerii revoluției germane.

11. Revoluția de la 1848 din Imperiul Austriac — 1 oră.

a) Asuprirea socială și națională a popoarelor din imperiu. b) Desfășurarea și importanța revoluției din Viena; înfringerea revoluției din toamna anului 1848. c) Lupta revoluționară a popoarelor din imperiu; revoluția din Cehia, din Ungaria; înăbușirea revoluțiilor. d) Cauzele înfringerii și însemnătatea revoluțiilor din 1848 din Imperiul Austriac.

12. Revoluția de la 1848 în Țările Române — 2 ore.

a) Situația economică și social-politică din cele trei țări române în preajma revoluției de la 1848. b) Mișcarea revoluționară din Moldova. c) Revoluția burghez-democratică din Țara Românească; rolul lui Nicolae Bălcescu. d) Revoluția burghez-democratică din Transilvania. e) Însemnătatea și urmările revoluției din 1848 din țările române.

PROGRAMA DE ISTORIE A ROMÂNIEI PENTRU CLASA A VIII-a

2 ore săptăminal. 62 ore anual

Repartiția orelor:

Ore de predare	53
Ore pentru lucrări scrise	2
Ore de recapitulare și la dispoziția profesorului	7
Total	62

INTRODUCERE ÎN ISTORIA ROMÂNIEI — 1 oră

a) Obiectul istoriei României; cunoașterea procesului de formare și dezvoltare a poporului român; cunoașterea trecutului de luptă și muncă al poporului nostru; continuitatea și unitatea poporului român pe teritoriul patriei; rolul hotărâtor al maselor în dezvoltarea societății omenești; Rolul Partidului Muncitoresc Român în opera de construire a socialismului și de desăvârșire a construcției socialiste în patria noastră; creșterea prestigiului internațional al țării noastre; lupta sa pentru pace, pentru coexistența pașnică. b) Izvoarele și periodizarea istoriei României. c) Însemnătatea studierii istoriei patriei.

ORINDUIREA COMUNEI PRIMITIVE

1. Patria noastră în epoca pietrei și a metalelor — 1 oră.

a) Trăsăturile generale ale orinduirii comunei primitive. b) Viața locuitorilor patriei noastre în epoca pietrei; trecerea la viața sedentară, constituirea ginșilor și triburilor. c) Vechimea geto-dacilor pe teritoriul Daciei; viața strămoșilor

noștri în epoca metalelor; dezvoltarea agriculturii, apariția meșteșugurilor și a schimbului de produse; legăturile dacilor cu sciiți, grecii și celții. d) Descompunerea comunei primitive pe teritoriul patriei noastre; apariția uniunilor de triburi; apariția proprietății private și a claselor sociale.

ORINDUIREA SCLAVAGISTĂ PE TERITORIUL REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

1. Formarea statului sclavagist dac, luptele cu romanii — 1 oră.

a) Trăsăturile generale ale orinduirii sclavagiste. b) Statul sclavagist începător din timpul lui Burebista. c) Accentuarea diferențierii sociale; statul sclavagist în timpul lui Decebal; caracterul patriarhal al sclaviei; organizarea militară; religia. d) Cucerirea Daciei de către romani. Cauzele și caracterul războaielor daco-romane; eroismul dacilor în luptele pentru apărarea patriei; transformarea Daciei în provincie romană.

2. Dacia în timpul stăpînirii romane — 1 oră.

a) Hotarele Daciei romane; colonizarea romană în Dacia; situația populației băștinășe. b) Viața economică și socială; principalele așezări din Dacia romană; dezvoltarea sclaviei; organizarea administrativă și militară. c) Retragerea stăpînirii romane din Dacia; împletirea luptei de clasă cu atacurile dacilor liberi și ale popoarelor migratoare; descompunerea imperiului sclavagist roman; continuitatea populației daco-romane în Dacia.

PERIOADA DE TRECERE LA FEUDALISM (sec. IV—X)

1. Formarea poporului și a limbii române — 1 oră.

a) Situația economică și socială a daco-romanilor la începutul migrației popoarelor; primele popoare migratoare. b) Pătrunderea slavilor în sec. VI—VIII pe teritoriul patriei noastre. c) Procesul de formare a poporului român și a limbii române; procesul de contopire între daci și romani; asimilarea slavilor de către daco-romani; încheierea procesului de formare a poporului român în ultimele secole ale mileniului I e.n. d) Formarea limbii române; caracterul latin al limbii române oglindit în gramatică și lexic; îmbogățirea limbii noastre cu termeni de origine slavonă. e) Continuitatea și unitatea istorică a poporului nostru pe teritoriul Republicii Populare Române. f) Ultimele popoare migratoare; urmările migrațiilor.

ORINDUIREA FEUDALĂ

I. FEUDALISMUL TIMPURIU; FORMAREA STATELOR FEUDALE ROMÎNEȘTI (sec. X—XIV) — 2 ore.

1. Primele stătuțe feudale românești; formarea voievodatului Transilvaniei — 1 oră.

a) Dezvoltarea vieții social-economice pe teritoriul patriei noastre în sec. X—XIV; accentuarea diferențierii sociale; primele cnezate și voievodate formate pe teritoriul patriei noastre. b) Formarea și dezvoltarea voievodatului Transilvaniei în sec. X—XIV; cucerirea treptată a cnezatelor și voievodatelor românești din Transilvania de către statul feudal timpuriu maghiar; lupta eroică a poporului român din Transilvania pentru apărarea libertății sale. c) Constituirea voievodatului Transilvaniei. Colonizarea secuiilor și sașilor în Transilvania. d) Năvălirea tătarilor și urmările ei.

2. Intemeierea Țării Românești și Moldovei — 1 oră.

a) Dezvoltarea economică, socială și politică a Țării române în începutul secolului al XIV-lea. b) Formarea statului feudal independent — Țara Românească; unificarea cnezatelor și voievodatelor românești din sudul Carpaților sub Basarab I; lupta de la Posada. c) Consolidarea Țării Românești în timpul lui Nicolae Alexandru și Vlaicu Vodă. d) Formarea statului feudal independent Moldova; Dragoș; cucerirea independenței Moldovei sub Bogdan I. e) Consolidarea Moldovei în timpul lui Petru Mușat. f) Însemnătatea întemeierii țărilor române; rolul hotărâtor al forțelor interne în formarea statelor feudale românești.

II. DEZVOLTAREA FEUDALISMULUI PE TERITORIUL REPUBLICII POPULARE ROMÎNE (sfârșitul sec. XIV — mijlocul sec. XVIII) — 14 ore.

1. Dezvoltarea societății feudale pe teritoriul patriei noastre la sfârșitul secolului al XIV-lea și în sec. al XV-lea. Situația politică în timpul lui Mircea cel Bătrîn și Alexandru cel Bun — 1 oră.

a) Dezvoltarea economiei feudale în cele trei țări române. b) Viața socială: clasele sociale; accentuarea exploatării feudale; întărirea clasei feudale; viața socială în țirguri și orașe, ascuțirea luptei de clasă. c) Organizarea administrativă; instituțiile feudale. d) Consolidarea

statului feudal; politica internă a lui Mircea cel Bătrîn și Alexandru cel Bun.

2. Începutul luptelor de apărare împotriva turcilor — 1 oră.

a) Situația internațională la sfârșitul sec. al XIV-lea și în prima jumătate a sec. al XV-lea. b) Începutul luptelor de apărare împotriva turcilor sub conducerea lui Mircea cel Bătrîn; însemnătatea victoriei de la Rovine; tratatul de alianță cu Ungaria și participarea Țării Românești la cruciada de la Nicopole. c) Ajutorul acordat de moldovenii poporului polon împotriva cotoptirii teutone. d) Luptele feudale interne, slăbirea puterii centrale; începutul regimului tributar în Țara Românească și în Moldova, caracterul său.

3. Răscoala de la Bobilna — 1 oră.

a) Răscoala de la Bobilna; cauzele ei; influența războiului țărănesc husit; forțele sociale participante; lupta comună a țărănilor iobagi români și unguri; unirea privilegiaților; „Unio trium nationum” — caracterul său reacționar; înăbușirea răscoalei; însemnătatea și urmările răscoalei de la Bobilna.

4. Lupta pentru independență în timpul lui Iancu de Hunedoara și Vlad Tepeș — 1 oră.

a) Luptele feudale interne și slăbirea puterii domnești; accentuarea presiunii otomane asupra celor trei țări române. b) Lupta pentru independență sub conducerea lui Iancu de Hunedoara; legăturile Transilvaniei cu Țara Românească și Moldova; principalele lupte cu turcii. Căderea Constantinopolului și creșterea pericolului otoman; victoria de la Belgrad; rolul hotărâtor al maselor populare în cucerirea victoriilor antiotomane; personalitatea lui Iancu de Hunedoara. c) Întărirea Țării Românești în timpul lui Vlad Tepeș; legăturile cu Moldova, Transilvania; luptele de apărare împotriva turcilor.

5. Dezvoltarea Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare — 1 oră.

a) Situația internațională la mijlocul sec. XV. b) Dezvoltarea social-economică a Moldovei în a doua jumătate a secolului al XV-lea; principalele țirguri și orașe, porturile, legăturile comerciale; baza socială a domniei lui Ștefan cel Mare. c) Dezvoltarea politică; înscăunarea lui Ștefan; lupta pentru întărirea puterii de stat. d) Politică externă a Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare; dezvoltarea legăturilor dintre cele trei țări române; conflictul cu regatul feudal ungar; victoria de la Baia; importanța luptei pentru crearea frontului comun antiotoman; legăturile cu țările străine.

6. Războaiele de apărare conduse de Ștefan cel Mare — 1 oră.

a) Politică de atragere a Țării Românești în lupta antiotomană. b) Marile războaie de apărare împotriva turcilor și tătarilor: Lipnic, Vaslui, Valea Albă; pierderea Chiliei și Cetății Albe; întărirea alianței cu Polonia și Ungaria; încheierea păcii cu turcii — menținerea independenței Moldovei. c) Războiul cu polonii; atacul feudalilor poloni; victoria de la Codrul Cosminului. d) Însemnătatea domniei și personalitatea lui Ștefan cel Mare; rolul hotărâtor al maselor populare în apărarea independenței Moldovei.

7. Războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja — 1 oră.

a) Dezvoltarea social-economică a Transilvaniei; întărirea marii nobilimii maghiare și accentuarea exploatării maselor populare. b) Războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja; cauzele și izbucnirea războiului țărănesc; desfășurarea lui în Transilvania; lupta comună a iobagilor români și unguri și a săracimii orașelor; programul răscolților; cauzele înfringerii răscoalei; însemnătatea și urmările războiului țărănesc condus de Gheorghe Doja.

8. Dezvoltarea țărilor române în sec. al XVI-lea. Luptele împotriva jugului turcesc — 1 oră.

a) Transformările social-economice; creșterea exploatării feudale; formarea marilor domenii feudale; căderea țărilor române sub dominația otomană. b) Transilvania, principat autonom, tributar turcilor. c) Lupta împotriva turcilor în timpul lui Radu de la Afumați, Petru Rareș și Ion Vodă „cel Cumplit” (principalele lupte; eroismul poporului; trădarea marii boierimii).

9. Țările române în timpul lui Mihai Viteazul — 1 oră.

a) Situația internațională a celor trei țări române la sfârșitul secolului al XVI-lea, necesitatea organizării luptei pentru înlăturarea jugului turcesc. b) Începutul domniei lui Mihai Viteazul; întărirea puterii domnești; organizarea armatei; alianța antiotomană cu Moldova și Transilvania; legăturile cu Germania și Rusia. c) Lupta de eliberare de sub jugul turcesc; răscoala antiotomană; înfringerea tătarilor; sprijinirea luptei de eliberare a popoarelor balcanice; victoriile de la Călugăreni și Giurgiu. d) Refacerea și consolidarea Țării Românești.

(continuare în pag. 7-a)

Programele de istorie pentru clasele VII, VIII și XI

(Urmare din pag. 6-a)

necesitatea continuării luptei comune antiotomane a celor trei țări romine.

10. Unirea țărilor romine sub conducerea lui Mihai Viteazul — 1 oră.

a) Unirea celor trei țări romine; cucerirea Transilvaniei și a Moldovei; Mihai Viteazul — domn al celor trei țări romine; însemnătatea unirii celor trei țări romine sub conducerea lui Mihai Viteazul. b) Distrugerea sistemului politic creat de Mihai Viteazul; slăbirea bazei politice și sociale a guvernării lui Mihai Viteazul; lupta de la Mirăslău; intervenția feudalilor poloni; victoria de la Gorăslău. c) Însemnătatea domniei lui Mihai Viteazul.

11. Dezvoltarea țărilor romine în sec. al XVII-lea și în prima jumătate a sec. al XVIII-lea — 3 ore.

A. Dezvoltarea social-economică a țărilor romine în sec. XVII și în prima jumătate a sec. XVIII — 1 oră.

a) Dezvoltarea economică, atelierele meșteșugărești în Țara Românească și Moldova; atelierele manufacturiere din Transilvania; dezvoltarea comerțului și a circulației monetare; dezvoltarea orașelor; legăturile economice dintre cele trei țări romine. b) Viața socială; accentuarea șerbiei; ascuțirea luptei de clasă; intensificarea aspirării otomane.

B. Dezvoltarea politică a țărilor romine în sec. XVII și în prima jumătate a sec. al XVIII-lea — 2 ore.

a) Dezvoltarea politică și consolidarea celor trei țări romine; continuarea luptei antiotomane în timpul lui Matei Basarab și Vasile Lupu. b) Întărirea politicii antiotomane; stringerea legăturilor cu Austria și Rusia în timpul lui Șerban Cantacuzino și Constantin Brincoveanu, alianța lui Dimitrie Cantemir cu Rusia și sfârșitul războiului ruso-turc; sfârșitul domniilor pămîntene. c) Regimul turcofanariot, știrbirea autonomiei Țării Românești și Moldovei. Desființarea armatei naționale. d) Cucerirea Transilvaniei de către habsburgi (diploma leopoldină); ocupația austriacă în Oltenia și Banat; lupta împotriva jugului străin în cele trei țări romine.

12. Dezvoltarea culturii pînă în secolul al XVIII-lea — 1 oră.

a) Dezvoltarea culturii feudale pînă în sec. al XVIII-lea. Folosirea limbii romine în scris, apariția și răspîndirea tiparului; activitatea lui Coresi. b) Introducerea treptată a limbii romine în instituțiile de ștat, în biserică; pravilele în limba romină. c) Dezvoltarea învățămîntului; principalele școli. d) Literatura religioasă; caracterul ei; principalele scrieri în limba romină. e) Literatura istorică; marii croniciari; istoriografia transilvăneană. Însemnătatea operii lui Nicolae Milescu și Dimitrie Cantemir. Cărțile populare.

PROGRAMA DE ISTORIE A ROMÂNIEI PENTRU CLASA A XI-A

3 ore săptămînal — 93 ore anual

Repartiția orelor:

Ore de predare	86
Ore de recapitulare și la dispoziția profesorului	5
Ore pentru lucrări scrise	2
Total:	93

INTRODUCERE — 1 oră

a) Obiectul istoriei României: studierea procesului istoric de formare a poporului și a limbii romine; cunoașterea trecutului de luptă și muncă al poporului nostru; continuitatea și unitatea poporului român pe teritoriul patriei; rolul determinant al maselor populare în dezvoltarea societății omenești pe teritoriul Republicii Populare Romine; rolul personalității în istoria patriei noastre; lupta eroică dusă de clasa muncitoare sub conducerea P.C.R. împotriva exploatarei, împotriva fascismului, pentru construirea unei noi societăți, socialiste; marile transformări economice, politice și sociale petrecute în țara noastră după 23 August 1944; desăvîrșirea construirii societății socialiste, sarcină istorică a întregului nostru popor muncitor condus de Partidul Muncitoresc Român. b) Materialismul istoric — concepția științifică asupra dezvoltării societății omenești — baza studiului istoriei patriei noastre. c) Izvoarele și periodizarea istoriei României.

ORINDUIREA COMUNEI PRIMITIVE

ORINDUIREA COMUNEI PRIMITIVE PE TERITORIUL REPUBLICII POPULARE ROMINE (pînă în sec. I i.e.n.) — 2 ore

1. Comuna primitivă pe teritoriul țării noastre; epoca pietrei — 1 oră.

a) Trăsăturile caracteristice ale orinduirii comunei primitive pe teritoriul

țării noastre. b) Vechimea, continuitatea vieții omenești, periodizarea orinduirii comunei primitive pe teritoriul patriei noastre (paleolitic, mezolitic, neolitic). c) Viața economică: unelte; folosirea focului, locuințele, începuturile agriculturii; prima diviziune socială a muncii. d) Viața socială: hoarda primitivă, organizarea gentilică (matriarhatul, patriarhatul). e) Arta primitivă; primele manifestări religioase. f) Descoperirile arheologice.

2. Dezvoltarea comunei primitive în epoca metalelor; geto-dacii — 1 oră.

a) Periodizarea epocii metalelor pe teritoriul Republicii Populare Romine (bronzul și fierul); dezvoltarea forțelor de producție; a doua mare diviziune socială a muncii; descoperirile arheologice. b) Cele mai vechi populații cunoscute pe teritoriul patriei noastre (tracii; geto-dacii). c) Geto-dacii și felul lor de viață: ocupațiile, așezările și portul lor; organizarea socială; legăturile cu coloniile grecești, cu scitii și cu celții. d) Descompunerea comunei primitive pe teritoriul patriei noastre; apariția uniunilor de triburi în Dacia.

ORINDUIREA SCLAVAGISTĂ

ORINDUIREA SCLAVAGISTĂ PE TERITORIUL REPUBLICII POPULARE ROMINE (sec. I i.e.n. — sec. IV e.n.) — 2 ore

1. Formarea statului dac. Cucerirea Daciei de către romani — 1 oră.

a) Trăsăturile caracteristice ale orinduirii sclavagiste pe teritoriul țării noastre. b) Statul sclavagist începător în timpul lui Burebista. Statul sclavagist dac în timpul lui Decebal; organizarea socială (clasele sociale, sclavia în Dacia preromană — caracterul ei patriarhal); organizarea militară a geto-dacilor. c) Cucerirea Daciei de către romani. Cauzele și caracterul războaielor daco-romane. Organizarea apărării Daciei de către Decebal; primul și al doilea război dacic; eroismul poporului dac în luptele pentru apărarea patriei; cauzele înfrîngerii dacilor; transformarea unei mari părți din Dacia în provincie romană. Combaterea falselor teorii despre „nîmicirea” dacilor.

2. Dacia în timpul stăpînirii romane — 1 oră.

a) Hotarele; populația; colonizarea romană. Organizarea administrativă a Daciei romane. Situația teritoriilor neocupate de romani. Influența romană în afara provinciei. b) Dezvoltarea social-economică; întărirea economiei sclavagiste; principalele orașe și drumuri; clasele sociale; ascuțirea luptei de clasă. c) Cultura în timpul stăpînirii romane în Dacia; răspîndirea limbii și scrierii latine; construcțiile romane; procesul de romanizare în Dacia. d) Retragerea stăpînirii romane din Dacia, împletirea luptei de clasă cu atacurile dacilor liberi și ale popoarelor migratoare împotriva stăpînirii romane; retragerea aureliană — expresie a procesului descompunerii orinduirii sclavagiste și a decăderii imperiului sclavagist roman; apariția colonatului în Dacia. e) Continuitatea daco-romanilor în Dacia și combaterea falselor teorii despre așa-zisa „golire” de populație a Daciei.

PERIOADA DE TRECERE LA FEUDALISM

(sec. IV — sec. X e.n.) — 3 ore

FORMAREA POPORULUI ȘI A LIMBII ROMINE — 2 ore.

1. Situația daco-romanilor în timpul migrațiilor popoarelor — 1 oră.

a) Situația social-economică în Dacia la începutul marii migrații; descompunerea societății sclavagiste; obștea sătească și importanța sa; trecerea la feudalism pe teritoriul patriei noastre. b) Primele popoare migratoare (popoarele germanice și turanice); relațiile lor cu populația băștinașă; influența limitată a primelor popoare migratoare asupra daco-romanilor. Răspîndirea creștinismului. c) Pătrunderea slavilor pe teritoriul patriei noastre și în Peninsula Balcanică; asimilarea slavilor de către daco-romani. d) Migrația bulgarilor și formarea țarutului bulgar la sud de Dunăre.

2. Încheierea procesului de formare a poporului român și a limbii romine — 1 oră.

a) Condițiile istorice și locul în care s-au format poporul român și limba romină; procesul de contopire între daci și romani; asimilarea slavilor de către daco-romani. b) Încheierea procesului de formare a poporului român în ultimele secole ale mileniului I e.n. pe teritoriul de astăzi al țării noastre, ca rezultat al romanizării populației dacice și al asimilării slavilor și altor populații. c) Formarea limbii romine; caracterul latin al

limbii romine oglindit în gramatică și lexic; influența slavă. d) Caracterul romantic al poporului român și al limbii romine; continuitatea și unitatea istorică a poporului român pe teritoriul Republicii Populare Romine. e) Ultimele popoare migratoare: ungurii, pecenegii și cumanii. f) Consecințele marii migrații asupra procesului dezvoltării societății omenești pe teritoriul patriei noastre.

ORINDUIREA FEUDALĂ

I. FEUDALISMUL TIMPURIU ȘI FORMAREA STATELOR FEUDALE ROMÎNEȘTI (sec. X—XIV) — 4 ore.

1. Feudalismul timpuriu pe teritoriul patriei noastre în sec. X—XIV — 1 oră.

a) Periodizarea orinduirii feudale pe teritoriul patriei noastre și trăsăturile caracteristice ale feudalismului. b) Dezvoltarea vieții economico-sociale în secolele X—XIV: dezvoltarea forțelor de producție; accentuarea procesului de diferențiere socială; formarea relațiilor de producție feudale. c) Situația politică: primele formațiuni statale românești — cnezatele și voievodatele din Transilvania, Cimpia Munteană, Moldova și Dobrogea.

2. Formarea și dezvoltarea voievodatului Transilvaniei în sec. X—XIV — 1 oră.

a) Cucerirea treptată a cnezatelor și voievodatelor românești din Transilvania de către statul feudal timpuriu maghiar sec. XI—XIII, lupta eroică a poporului român din Transilvania pentru apărarea libertății sale. b) Constituirea voievodatului Transilvaniei. Colonizarea securilor și a sașilor. Întărirea procesului de feudalizare în Transilvania. Accentuarea tendinței de autonomie a voievodatului Transilvaniei. Cavalerii teutoni; scopul colonizării lor în Transilvania. c) Năvălirea tătarilor și urmările ei pe teritoriul patriei noastre.

3. Formarea statelor feudale independente: Țara Românească și Moldova — 2 ore.

a) Condițiile istorice interne și externe în care s-au format statele feudale românești în secolul al XIII-lea și la începutul secolului al XIV-lea. b) Formarea statului feudal independent Țara Românească, unificarea cnezatelor și voievodatelor din sudul Carpaților (Basarab I); tendința de dominație a statului feudal ungar; victoria de la Posada; cucerirea independenței Țării Românești; consolidarea Țării Românești după întemeiere. c) Formarea statului feudal independent Moldova; dominația feudală ungară și tendința de dominație a statului feudal polon în Moldova; cucerirea independenței Moldovei; împletirea luptei feudale moldovene și maramureșene împotriva dominației statului feudal ungar (Bogdan I); consolidarea Moldovei după întemeiere. d) Caracterul intern al procesului de formare a Țării Românești și a Moldovei; rolul hotărîtor al forțelor populare locale; caracterul neștiințific al teoriei „descălecatului”. e) Însemnătatea istorică a formării statelor feudale românești.

II. FEUDALISMUL DEZVOLTAT PE TERITORIUL ROMÂNIEI (sfîrșitul sec. XIV — mijlocul sec. XVIII) — 16 ore

1. Societatea feudală pe teritoriul patriei noastre la sfîrșitul sec. XIV și în sec. XV — 1 oră.

a) Dezvoltarea economică: agricultura; meșteșugurile; dezvoltarea țîrgurilor și orașelor feudale; dezvoltarea schimbului; drumurile; lărgirea treptată a legăturilor economice dintre cele trei țări romine; legăturile comerciale cu alte țări. b) Viața socială; clasele sociale; accentuarea exploatarei feudale; renta feudală — lege fundamentală a feudalismului; întărirea clasei feudale; ascuțirea luptei de clasă. c) Consolidarea statului feudal în cele trei țări romine; organizarea politică și administrativă a țărilor romine; rolul statului feudal și al bisericii în consolidarea societății feudale pe teritoriul patriei noastre.

2. Situația politică a Țării Românești și Moldovei în timpul lui Mircea cel Bătrîn și Alexandru cel Bun; începutul luptei de apărare împotriva invaziei turcești — 1 oră.

a) Situația internațională și internă a țărilor romine la sfîrșitul sec. XIV și în prima jumătate a sec. XV. b) Începutul luptelor de apărare împotriva turcilor sub conducerea lui Mircea cel Bătrîn; însemnătatea victoriei de la Rovine; rolul hotărîtor al forțelor populare în apărarea independenței. Alianța cu Ungaria și participarea țărilor romine la lupta de la Nicopole. Ajutorul acordat de moldovenii poporului polon împotriva cotozirii teutone. c) Luptele feudale interne și slăbirea puterii centrale; fărîmîntarea feudală; începutul regimului tributar în Țara Românească și Moldova, caracterul său, menținerea independenței.

3. Răscoala populară de la Bobilna — 1 oră.

a) Mișcările sociale premergătoare răscoalei de la Bobilna. b) Cauzele răscoalei: înrăutățirea situației maselor țărănești și orășenești, ca urmare a întăririi exploatarei feudale și a dominației bisericilor catolice; influența războiului țărănesc husit. c) Forțele sociale participan-

te; desfășurarea răscoalei; lupta comună a țărănilor iobagi romini și unguri; trădarea micii nobilimi; „Unio trium nationum” și caracterul său reacționar și de clasă; înăbușirea răscoalei. d) Însemnătatea și urmările răscoalei de la Bobilna.

4. Lupta pentru independență la mijlocul sec. XV — 1 oră.

a) Lupta antiotomană sub conducerea lui Iancu de Hunedoara. Organizarea luptei comune antiotomane a rominilor, ungarilor și sîrbilor; primele victorii împotriva turcilor; lupta de la Varna; victoria de la Belgrad; rolul hotărîtor al maselor în cucerirea victoriilor antiotomane; legăturile politice între cele trei țări romine. Personalitatea lui Iancu de Hunedoara. Continuarea politicii antiotomane în timpul lui Matei Corvin. b) Consolidarea Țării Românești și lupta pentru independență în timpul lui Vlad Tepeș. Tendința de centralizare a statului; legăturile cu Ștefan cel Mare și Matei Corvin; războiul antiotoman condus de Vlad Tepeș; eroismul maselor populare; trădarea marii boierimi; însemnătatea și urmările războiului.

5. Dezvoltarea Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare — 2 ore.

a) Situația internațională a celor trei țări romine în a doua jumătate a sec. XV. b) Consolidarea Moldovei în a doua jumătate a secolului al XV-lea; principalele transformări social-economice; baza socială a domniei lui Ștefan cel Mare; lupta împotriva marii boierimi pentru consolidarea puterii de stat. c) Politică externă a Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare; conflictul cu regatul feudal maghiar (lupta de la Baia). Poseziunile Moldovei în Transilvania în timpul lui Ștefan cel Mare; importanța luptei lui Ștefan pentru crearea frontului comun antiotoman. d) Războaiele de apărare conduse de Ștefan cel Mare; politica de atragere a Țării Românești în lupta antiotomană; însemnătatea victoriei de la Vaslui; marea invazie turcească în anul 1476 și eșecul ei; colaborarea militară dintre moldovenii și transilvănenii; rolul hotărîtor al maselor populare în apărarea independenței Moldovei; K. Marx despre luptele antiotomane ale moldovenilor în timpul lui Ștefan cel Mare; refacerea țării, stringerea legăturilor cu Polonia și Ungaria; pierderea Chiliei și Cetății Albe; trădarea marii boierimi; condițiile și însemnătatea păcii din anul 1487. e) Consolidarea situației internaționale a Moldovei; însemnătatea domniei lui Ștefan cel Mare.

6. Războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja — 1 oră.

a) Dezvoltarea social-economică a Transilvaniei la sfîrșitul sec. XV și începutul sec. XVI: agricultura; mineritul; meșteșugurile; orașele; comerțul; creșterea puterii economice și politice a marii nobilimi și accentuarea exploatarei maselor; diferențierea socială a orașelor; ascuțirea contradicțiilor de clasă. b) Războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja: cauzele și izbucnirea războiului țărănesc; desfășurarea lui în Transilvania; forțele sociale participante; lupta comună a iobagilor romini și unguri; Engels despre războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja; cauzele înfrîngerii; urmările și însemnătatea războiului țărănesc.

7. Dezvoltarea țărilor romine în sec. XVI; lupta împotriva jugului otoman — 1 oră.

a) Situația social-economică a țărilor romine în sec. XVI. b) Transilvania principat autonom tributar turcilor. Lupta dintre Imperiul Otoman și Imperiul Romano-German pentru stăpînirea Transilvaniei. c) Căderea Țării Românești și a Moldovei sub dominația otomană. Creșterea tributului; începutul monopolului turcesc. d) Urmările înăsprii dominației otomane; creșterea puterii politice a boierimii, slăbirea autorității domnești; pătrunderea unor demnitari greci în rîndurile boierimii romine. e) Lupta pentru independență sub conducerea lui Radu de la Afumați, Petru Rareș și Ioan Vodă „cel Cumplit”; rolul maselor populare în lupta antiotomană; alianța cu cazacii; poziția trădatoare de clasă a marii boierimi; însemnătatea luptelor pentru înălturarea jugului turcesc.

8. Țările romine în timpul lui Mihai Viteazul — 2 ore.

A. Războiul de eliberare de sub dominația otomană condus de Mihai Viteazul — 1 oră.

a) Situația internațională la sfîrșitul secolului XVI; lupta popoarelor din sud-estul Europei împotriva jugului turcesc; coaliția europeană antiotomană; rolul țărilor romine în lupta împotriva cotozirii turcești. b) Începutul domniei lui Mihai Viteazul; războiul de eliberare de sub jugul turcesc; organizarea armatei; alianța antiotomană cu Moldova și Transilvania; răscoala antiotomană, incursiunile în sudul Dunării; sprijinirea luptei de eliberare a popoarelor balcanice; tratatul de alianță cu Transilvania; lupta de la Călugăreni; alungarea turcilor; răsunetul și însemnătatea victoriei Țării Românești în războiul împotriva jugului otoman. c) Refacerea și consolidarea Țării Românești după cucerirea independenței.

B. Unirea țărilor romine sub conducerea lui Mihai Viteazul — 1 oră.

(continuare în pag. 8-a)

Conferința internațională de la Grenoble

De curând s-a desfășurat la Grenoble, în Franța, prima Conferință internațională privind problemele educației extrașcolare a tineretului, organizată de U.N.E.S.C.O. Prin amplexarea ei, prin valoarea referatelor prezentate, prin caracterul pozitiv al majorității intervențiilor, această conferință, la care au luat parte delegați din 73 de țări și reprezentanți a 40 de organizații ale tineretului, se înscrie printre cele mai importante manifestări internaționale din acest an.

Conferința de la Grenoble a scos puternic în evidență creșterea prestigiului internațional al țării noastre, din inițiativa căreia, așa cum a subliniat în cuvântul de deschidere și dl. René Maheu, directorul general al U.N.E.S.C.O., s-a desfășurat această amplă dezbateri.

Țara noastră promovează cu consecvență ideea educării tineretului în spiritul idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare. Încă la cea de a XV-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Române, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, a propus adoptarea unei hotărâri care să recomande elaborarea unei declarații internaționale în legătură cu educarea tineretului în spiritul idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare. După cum se știe, această propunere a fost adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U. În 1961, la cea de a XVI-a sesiune a Adunării Generale O.N.U., România a prezentat un nou document asupra acestei probleme, intitulat „Sugestii asupra conținutului unei declarații proclamând principiile fundamentale privind promovarea în rândurile tineretului a ideilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare”, iar la sesiunea din 1962 a difuzat în rândurile delegaților proiectul unei declarații în problema educării tineretului. O mărturie elocventă a faptului că aceste propuneri au stîrnit un viu interes în rândurile opiniei publice internaționale o constituie faptul că la sesiunea Adunării Generale din anul 1963 delegații noastre i s-au alăturat, drept coautoare ale proiectului de rezoluție asupra propunerilor cu privire la educarea tineretului, delegațiile altor 25 de state și că rezoluția a fost adoptată în unanimitate. În rezoluție se consemna faptul că din lipsă de

timp, Adunarea Generală a O.N.U. va continua la sesiunea din toamna anului 1964 examinarea proiectului Declarației internaționale în problema educației tineretului, în vederea elaborării ei finale, preconizându-se totodată discutarea acestui proiect la Conferința de la Grenoble, în comisiile naționale U.N.E.S.C.O., în organizațiile de tineret etc.

Desfășurându-se după o serie de stagii și reuniuni pregătitoare, dintre care amintim pe acela al experților în domeniul educației tineretului desfășurat la București în vara acestui an, conferința de la Grenoble a permis efectuarea unui larg schimb de păreri și cunoașterea reciprocă a punctelor de vedere în ceea ce privește educarea tineretului în spiritul păcii și înțelegerii internaționale. Lucrările conferinței s-au desfășurat în ședințe plene și în comisii. Dintre materialele prezentate în plenare au reținut în mod deosebit atenția expunerea lui Philippe de Seynes, secretar general adjunct al O.N.U. cu privire la „Deceniul pentru dezvoltare” lansat de O.N.U. și tineretul contemporan, expunerea acad. Bogdan Suchodolski (R.P. Polonă) cu privire la trăsăturile psiho-sociale ale tineretului și tendințele actuale ale pedagogiei, precum și aceea a lui Rabindra Varma (India), care s-a ocupat de măsurile menite să cultive în rândurile tineretului idealurile păcii și înțelegerii între popoare.

Deosebit de fructuoase au fost dezbaterile din comisii. În comisia a IV-a, de pildă, al cărei președinte am avut cinstea de a fi ales, au fost dezbătute probleme legate de pregătirea tineretului pentru înțelegerea și colaborarea internațională. Delegații statelor membre ale UNESCO care au participat la conferință, ca și numeroși observatori ai unor organizații interguvernamentale sau neguvernamentale, au prezentat în cadrul acestei comisii experiența națională și internațională în domeniul educării tineretului și al organizării unor acțiuni pozitive pentru tineri, preconizând noi metode și tipuri de activitate menite să consolideze spiritul de înțelegere, colaborare și solidaritate al tinerei generații. Schimbul de idei a fost foarte viu, toți participanții fiind animați de dorința de a găsi soluții comune, în spiritul răspunderii față de prezentul și viitorul tinerei generații. Un accent deosebit s-a pus asupra educării tineretului în vederea cunoașterii reciproce între popoare, pe baza respectării valorilor materiale și spirituale, a independenței și dreptului la autodeterminare al tuturor țărilor.

Comisia a IV-a și apoi conferința în plenul ei au aprobat recomandarea propusă de delegația română, careia i s-a asociat și delegația franceză, prin care este sprijinită cu căldură acțiunea O.N.U. pentru elaborarea finală și adoptarea la cea de a XIX-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. a Declarației privind promovarea în rândurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare.

Intervențiile și propunerile delegației române s-au bucurat în toate comisiile, ca și în ședințele plene, de o largă apreciere. Astfel, în comisia a III-a a conferinței, care s-a ocupat de pregătirea civică și socială a tineretului, a fost adoptată în unanimitate, la propunerea delegației române, o recomandare cu privire la rolul însemnat pe care editurile specializate îl au pe plan național pentru informarea tineretului asupra problemelor economice, sociale și culturale ale vieții internaționale. De asemenea, delegația noastră a propus o recomandare care prevede intensificarea acțiunilor de tineret în țările în curs de dezvoltare și integrarea tineretului în opera de lichidare a analfabetismului în aceste țări. Tot la propunerea delegației noastre au fost adoptate o serie de recomandări pentru activitatea de viitor a UNESCO. Merită să fie relevate în mod deosebit, de pildă, propunerea de a se organiza într-un viitor apropiat o conferință care să aibă ca obiectiv principal educarea școlară a tineretului în spiritul păcii, al prieteniei și colaborării internaționale, recomandarea ca UNESCO să favorizeze toate formele de întâlniri internaționale menite să promoveze idealul de pace, prietenie și înțelegere între popoare. Să se preocupe de rolul pe care trebuie să-l îndeplinească mijloacele moderne de informare în difuzarea idealurilor de pace în rândurile tineretului. Să sprijine înființarea de centre regionale de documentare asupra activităților în rândurile tineretului, să organizeze seminarii regionale sau internaționale pentru tineret și conducătorii organizațiilor de tineret. În sfârșit, delegația română a propus o recomandare, de asemenea adoptată, care invită comisiile naționale pentru UNESCO să întărească legături-

le permanente de colaborare cu organizațiile naționale de tineret.

Făcînd în final bilanțul lucrărilor, președintele Conferinței, Moussa Keita (Mali), a felicitat în mod deosebit UNESCO pentru organizarea acesteia și a adus un omagiu R. P. Romîne, care a avut inițiativa primei întâlniri internaționale în problemele educației tineretului.

Conferința de la Grenoble a relevat încă o dată cu deosebită pregnanță că ideea educării tineretului în spiritul păcii și prieteniei, susținută în repetate rânduri de către țara noastră, înterează îndeaproape sferile cele mai largi ale opiniei publice mondiale și organisme internaționale de cel mai înalt prestigiu. Aceasta ne îndreptățește convingerea că cea de a XIX-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. va adopta declarația privind promovarea în rândurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare, deschizînd o etapă nouă în acțiunile inițiate în acest domeniu.

prof. dr. J. LIVESCU
adjunct al ministrului
învățămîntului

O nouă publicație în ajutorul instructorilor de pionieri

În curînd va apare publicația „În ajutorul instructorului de pionieri”, supliment al revistei „Tînrul leninist”.

În cele 48 de pagini ale acestei publicații, instructorii de pionieri, activiștii U.T.M., toți cei care muncesc cu pionierii vor găsi articole de generalizare a experienței înaintate, recomandări de jocuri distractive și activități metodice, răspunsuri la diferite probleme ale muncii pionierești.

Costul unui abonament pe trei luni este de 4,50 lei, pe 6 luni de 9 lei, pe un an de 18 lei.

Abonamentele se primesc de către factorii postali, oficiile P.T.T.R. și difuzorii voluntari din școli.

La cercur de pictură de la Casa pionierilor din Roman

CONCURS

Institutul pedagogic din Timișoara anunță concurs pentru ocuparea următoarelor posturi:

- 1) asistent la catedra de metodică și practică pedagogică, disciplina Metodică limbii și literaturii române, poz. 13 din statul de funcțiuni;
- 2) preparator la catedra de fizică, poz. 14 din statul de funcțiuni;
- 3) asistent la catedra de chimie, disciplina Chimie anorganică și fizică, poz. 9 din statul de funcțiuni;
- 4) preparator la catedra de chimie, poz. 16 din statul de funcțiuni;
- 5) asistent la catedra de științe naturale, disciplina Zoologie, poz. 10 din statul de funcțiuni;
- 6) asistent la catedra de științe agricole, disciplina Zootehnie, poz. 10 din statul de funcțiuni;
- 7) șef de laborator la catedra de științe agricole, poz. 12 din statul de funcțiuni;
- 8) asistent la catedra de educație fizică, disciplina Atletism, poz. 11 din statul de funcțiuni;
- 9) asistent la catedra de muzică I, disciplina Armonie-contrapunct, poz. 15 din statul de funcțiuni;
- 10) șef de cabinet la catedra de muzică I, disciplina Teorie-solfegiu, poz. 21 din statul de funcțiuni;
- 11) asistent la catedra de muzică II, disciplina Pian, poz. 9 din statul de funcțiuni;
- 12) asistent corepetitor la catedra de muzică II, disciplina Pian, poz. 10 din statul de funcțiuni;
- 13) asistent la catedra de muzică II, disciplina Vioară, poz. 11 din statul de funcțiuni;
- 14) asistent-corepetitor la catedra de muzică II, disciplina Pian, poz. 14 din statul de funcțiuni;
- 15) șef de cabinet la catedra de muzică II, disciplina Pian, poz. 15 din statul de funcțiuni.

Persoanele care doresc să participe la concurs vor depune în termen de 30 de zile, la rectoratul Institutului pedagogic din Timișoara, spaliul T. Vladimirescu nr. 10, o cerere însoțită de următoarele acte: diploma de studii în copie legalizată; diploma de doctor sau candidat în științe, copie legalizată; lucrările științifice ale candidatului; caracterizarea în-tocmită de instituția unde lucrează; memoriul de activitate didactico-științifică; autobiografie.

Informații suplimentare se pot primi la institut.

Programele de istorie pentru clasele VII, VIII și XI

(urmăre din pag. 7-a)

a) Necesitatea continuării luptei comune antiotomane a celor trei țări române. b) Unirea celor trei țări române; cucerirea Transilvaniei; alipirea Moldovei; Mihai Viteazul — domn al celor trei țări române; importanța unirii celor trei țări române sub conducerea lui Mihai Viteazul. c) Politica socială a lui Mihai Viteazul („legătura” lui Mihai — desăvîrșirea procesului de șerbire a țăranilor, întărirea marii boierimii); frământările sociale. d) Cauzele care au împiedicat formarea unui stat unitar român. e) Însemnătatea domniei lui Mihai Viteazul, exponent al forțelor antiotomane din sud-estul Europei.

9. Dezvoltarea culturii în cele trei țări române de la începutul ei pînă la sfîrșitul sec. XVI — 1 oră.

a) Dezvoltarea culturii feudale pînă în sec. al XVI-lea; masele populare — crea-torii culturale; oglindirea luptei de clasă în dezvoltarea culturii. b) Istoriografia în limba slavonă; literatura religioasă;

scrieri cu caracter popular. c) Începutul folosirii limbii române în scrieri; apariția și răspîndirea tiparului în cele trei țări române; activitatea lui Coresi. d) Arta veche românească; baza ei populară; arhitectura, înflorirea picturii, miniaturile, broderia.

10. Dezvoltarea țărilor române în sec. XVII și începutul secolului al XVIII-lea — 3 ore.

a) Situația internațională: campaniile turcești în Europa Centrală și Polonia; expansiunea Austriei în sud-estul Europei; ridicarea Rusiei; începutul decăderii Imperiului Otoman. b) Situația economică și socială: intensificarea exploatarea otomane; dezvoltarea agriculturii, atelierele meșteșugărești; breslele; creșterea producției de mărfuri și a comerțului; înrăutățirea situației maselor și ascuțirea luptei de clasă. c) Situația politică: dominația otomană asupra celor trei țări române în condițiile menținerii autonomiei lor; continuarea războiului antiotoman și a politici de unificare a celor trei țări române (Radu Șerban, Radu Mihnea). d) Consolidarea puterii dom-

neștii în timpul lui Matei Basarab și Vasile Lupu; conflictele dintre Moldova și Țara Românească; mișcarea populară din 1655; lupta dusă împotriva turcilor sub conducerea lui Mihnea al III-lea în alianță cu Gh. Rakoczy II. e) Întărirea regimului nobiliar în Țara Românească și Moldova; luptele dintre grupările boierești; dezvoltarea Țării Românești în timpul lui Constantin Brîncoveanu; Moldova la sfîrșitul secolului XVII și începutul secolului XVIII; domnia lui Dimitrie Cantemir; războiul ruso-turc și alianța cu Rusia; sfîrșitul domniilor pămîntene; instaurarea regimului turco-fanariot. f) Cucerirea Transilvaniei de către Habsburgi; reorganizarea constituțională a Transilvaniei (diploma leopoldină); uniunea cu Roma (caracterul și consecințele ei); accentuarea asupririi maselor în condițiile jugului feudal habsburgic; lupta de eliberare de sub jugul habsburgic; participarea iobagilor romini la războiul curuților condus de Francisc Rakoczy.

11. Dezvoltarea țărilor române în prima jumătate a sec. XVIII — 1 oră.

a) Dezvoltarea social-economică; dezvoltarea pieței interne; manufacturile de stat în Transilvania și Banat; dezvoltarea comerțului și a circulației monetare; largirea economiei de marfă-bani; dezvoltarea orașelor; legăturile economice dintre cele trei țări române; colonizarea șvabilor; întărirea monopolului și jafului turcesc în condițiile regimului turco-fanariot; înăsprirea fiscalității; creșterea obligațiilor țăranimii; situația grea a

lucrătorilor din mine și manufacturi. b) Dezvoltarea politică: știrbirea autonomiei Țării Românești și Moldovei în condițiile regimului turco-fanariot; desființarea armatei permanente; ocupația austriacă în Oltenia și Banat; absolutismul habsburgic în Transilvania în timpul Mariei Tereza; regimentele grănicerești; lupta împotriva jugului străin în cele trei țări române.

12. Dezvoltarea culturii în cele trei țări române în sec. XVII—XVIII — 1 oră.

a) Introducerea limbii române în instituțiile de stat; răspîndirea tiparului în cele trei țări române. b) Dezvoltarea învățămîntului în cele trei țări române; influența umanismului; accentuarea treptată a caracterului științific al învățămîntului. c) Literatura istorică; trăsăturile și însemnătatea istoriografiei românești din secolele XVII—XVIII; marii cronicari moldoveni și munteni. d) Însemnătatea operei lui Nicolae Milescu și Dimitrie Cantemir. e) Școala ardeleană; afirmarea culturii românești în lupta cu tendințele de maghiarizare; principalii reprezentanți ai școlii ardelenice; rolul istoric al școlii ardelenice în dezvoltarea culturii românești și în formarea conștiinței naționale. f) Dezvoltarea artelor în cele trei țări române; înflorirea arhitecturii (principalele monumente; stilul brîncovenesc, barocul în Transilvania). g) Caracterul de clasă și însemnătatea culturii românești din sec. XVII—XVIII.